

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

RAČUNOVODSKO POROČANJE BANK

Ljubljana, september 2008

JERNEJ VALANT

IZJAVA

Študent/ka *Jernej Valant* izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom *doc. dr. Sergeje Slapničar*, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

Kazalo

UVOD	1
1 FUNKCIJA BANK.....	2
2 KAPITAL BANKE IN KAPITALSKA USTREZNOST	3
2.1 OPREDELITEV KAPITALA BANKE.....	3
2.2 IZRAČUN REGULATORNEGA KAPITALA	5
3 MERJENJE FINANČNIH INŠTRUMENTOV	5
3.1 VPLIV RAZVRSTITVE FINANČNIH INŠTRUMENTOV NA REGULATORNI KAPITAL.....	5
3.2 PREVIDNOSTNI FILTRI	8
3.3 KONCEPT ODPLAČNE VREDNOSTI.....	9
3.4 KONCEPT POŠTENE VREDNOSTI.....	10
3.4.1 <i>Razvoj in opredelitev poštene vrednosti</i>	<i>10</i>
3.4.2 <i>Merjenje poštene vrednosti.....</i>	<i>11</i>
3.4.3 <i>Prednosti in slabosti poštene vrednosti</i>	<i>12</i>
3.4.4 <i>Poštена vrednost v bančni praksi.....</i>	<i>13</i>
3.4.5 <i>Poštена vrednost posojil.....</i>	<i>13</i>
4 POSEBNOSTI RAZKRITIJ V LETNEM POROČILU BANK.....	14
4.1 ZAHTEVE PO RAZKRITJIH	14
4.2 RAZKRITJA TVEGANJ	17
5 PREDSTAVITEV IN ANALIZA RAČUNOVODSKEGA POROČANJA – PRIMER NLB.....	20
5.1 BILANCA STANJA	21
5.2 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	24
5.3 IZKAZ DENARNIH TOKOV	26
5.4 IZKAZ GIBANJA KAPITALA	29
5.5 PRIKAZ TVEGANJ BANKE PO MSRP 7	31
5.5.1 <i>Kreditno tveganje</i>	<i>31</i>
5.5.2 <i>Likvidnostno tveganje.....</i>	<i>32</i>
5.5.3 <i>Tržna tveganja</i>	<i>33</i>
SKLEP	34
LITERATURA IN VIRI	36

Kazalo slik

<i>Slika 1: Odločitveno drevo za razvrščanje in merjenje finančnih sredstev</i>	<i>7</i>
<i>Slika 2: Odločitveno drevo za razvrščanje in merjenje finančnih obveznosti.....</i>	<i>8</i>

Kazalo tabel

<i>Tabela 1: Amortizacijski načrt z uporabljeno pogodbeno vrednostjo</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 2: Amortizacijski načrt z uporabljeno odplačno vrednostjo</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 3: Predstavitev velikosti NLB.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 4: Konsolidirana bilanca stanja NLB</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 5: Konsolidiran izkaz poslovnega izida za NLB.</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 6: Konsolidiran izkaz denarnih tokov NLB</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 7: Konsolidirani izkaz gibanja kapitala NLB za leto 2007</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 8: Maksimalna izpostavljenost kreditnemu tveganju brez upoštevanja zavarovanj</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 9: Krediti in terjatve, ki niso niti v zamudi niti oslabljeni</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 10: Krediti in terjatve, ki so v zamudi, vendar niso oslabljeni</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 11: Struktura likvidnosti.....</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 12: Tržna tveganja</i>	<i>34</i>

Uvod

Banke spadajo v sklop finančnih institucij oziroma bolj natančno – med depozitne finančne posrednike. Finančne institucije so se razvile predvsem z razlogom zmanjšanja stroškov nadziranja, likvidnostnih stroškov ter cenovnih tveganj, ki so nastajala, ko so gospodinjstva posojala svoje prihranke podjetjem, od njih pa dobivala primarne finančne oblike. Finančne institucije izpolnjujejo dve funkciji. Prva funkcija je posredniška. V tem primeru se finančne institucije vedejo kot agenti za varčevalce, ki varčevalce oskrbujejo z informacijami in skrbijo za transakcije. Zaradi ekonomije obsega si finančni posredniki tako zmanjšujejo stroške menjave. Druga funkcija finančnih posrednikov pa je transformacija sredstev. V tem primeru finančni posrednik preoblikuje sredstva v obliko, ki je gospodinjstvom bolj privlačna, saj gospodinjstva ne želijo posojati denarja direktno podjetjem. Finančni posrednik – banka od gospodinjstev in drugih subjektov zbira depozite in sredstva, ki jih nato preoblikuje v naložbe v delnice, obveznice in predvsem kredite (Saunders & Cornett, 2006, str. 3-24).

Ena glavnih značilnosti bank se odraža v njihovem premoženju, ki je skoraj 100% finančno. Bančno poslovanje mora biti finančno stabilno, zato jih poleg lastnikov nadzira tudi regulator. Zahteve po poročanju bank so temu ustrezno visoke.

Poenostavitev in poenotenje poročanja je bila neobhodna odločitev Evropske komisije, saj je administrativna obremenitev bank v zvezi s poročanjem postala pereč problem. Pri tem so banke uporabljale nacionalne in mednarodne računovodske standarde. Slovenske banke v tuji lasti so tako morale poročati po zahtevah več standardov in sicer glede na to, na katerih borzah je lastnik kotiral. Velik korak k racionalizaciji poročanja je bil narejen z uvedbo MSRP-jev (Mednarodnih standardov računovodskega poročanja) v letu 2005. Banke so se v tem letu soočale tudi s spremembami na področju kapitalne ureditve, saj je bila leta 2004 sprejeta nova baselska kapitalna ureditev (Basel II) oz. CRD direktiva (angl. *Capital Requirements Directive*) (Slapničar, Krumberger & Romič, 2006, str. 69).

Uvedba MSRP-jev je ob prihodu prinesla prenekatero težavo pri računovodskem merjenju kategorij, saj so MSRP-ji zasnovani na anglosaški tradiciji računovodenja, ki se od kontinentalne tradicije, na kateri sta zasnovani slovenska teorija in praksa, precej razlikuje.

Slovenija je že leta 2006 uvedla MSRP-je za individualne in konsolidirane bančne izkaze. Bila je ena redkih držav, ki je to storila razmeroma zgodaj. Uvedbo MSRP-jev je od bank zahteval Sklep o določitvi začetka uporabe mednarodnih standardov računovodskega poročanja za banke in hranilnice (UL 15/2005). Banke so tako imele manj kot leto dni, glede na predpise Banke Slovenije pa le pol leta časa za uvedbo (Otoničar, 2007, str. 4).

Diplomsko delo je razdeljeno na več poglavij. Prvo poglavje obravnava funkcijo bank, drugo opisuje kapital bank in kapitalsko ustreznost, izračun regulatornega kapitala ter vpliv razporeditve finančnih instrumentov na regulatorni kapital. Tretje poglavje posveča pozornost merjenju finančnih instrumentov. Natančneje sta obravnavani odplačna in poštena vrednost. Glede na to, da so banke v svojem poslovanju posebne, se te posebnosti kažejo tudi pri njihovem poročanju. Četrto poglavje je namenjeno posebnostim v letnem poročilu bank, v zadnjem poglavju pa prikazujem konkretne primere razkritij v temeljnih računovodskih izkazih. Primeri se nanašajo na banko NLB.

1 Funkcija bank

Glavna vloga komercialnih bank je sprejemanje depozitov (obveznosti) in kreiranje kreditov (sredstev). Glavni viri pridobivanja sredstev komercialnih bank so posojila podjetjem, jamstva, hipoteke in posojila potrošnikom. V preteklosti so bila posojila podjetjem najpomembnejši vir aktive. Glavni vir obveznosti so depoziti in drugi sposojeni viri. Knjigovodski kapital poslovnih bank je sestavljen iz navadnih in prednostnih delnic, rezerv in zadržanega dobička. Za banke je značilno, da imajo malo lastniškega kapitala. V Sloveniji je bančni kapital v letu 2007 v povprečju znašal 8,5% celotne pasive (Bilten Banke Slovenije, 2008). Visoka zadolženost je možna zaradi razpršenosti naložb. Večji del sredstev pa je prikazan v obliki terjatev do podjetij z zahtevano ravno lastniškega kapitala.

Funkcija bank se odraža predvsem v njihovem premoženju, ki je skoraj 100% finančno. Regulatorji zahtevajo od bank, da vzdržujejo minimalno raven kapitala, ki je blažilec pred izgubo, iz njenih bilančnih in zunajbilančnih aktivnostih. Zaradi relativno nizkih stroškov depozitov banke stremijo k temu, da vzdržujejo kapital blizu minimuma, ki ga določa regulator (Saunders & Cornett, 2006, str. 34).

Drugi steber v okviru baselskega kapitalskega sporazuma definira 4 osnovna načela regulatornega nadzora (Kovač, 2006):

- banka mora biti sposobna oceniti in vzdrževati kapital, ki ustreza tveganjem, ki jim je izpostavljena;
- nadzorniki morajo preverjati interne ocene kapitalske ustreznosti ter ustreznosti obsega kapitala glede na tveganost bančnega poslovanja;
- banke morajo znesek kapitala prilagajati tako, da vedno poslujejo nad regulatornim minimumom;
- nadzorniki morajo ukrepati takoj, ko se pojavi možnost, da kapital banke pade pod raven, ki je ocenjena za ustrezno.

2 Kapital banke in kapitalna ustreznost

Skupaj s spremembami na računovodskem področju, so se banke v Evropski uniji srečevale tudi s spremembami na področju kapitalne ureditve. Leta 2004 je bila namreč sprejeta nova baselska kapitalna ureditev (Basel II). Z letom 2007 je tej ureditvi sledila še implementacija nove direktive o kapitalnih zahtevah (angl. *Capital Requirements Directive – CRD*).

Države članice so z uvajanjem omenjene direktive začele z letom 2007. Pomen enotne regulative je predvsem povezati bančni sektor v EU in vzpostaviti enotne pogoje poslovanja tako znotraj bančnega sektorja kot tudi v sektorju finančnih storitev.

2.1 Opredelitev kapitala banke

Finančne inštitucije morajo poslovati skrbno, saj zanemarjanje in neustrezno upravljanje s tveganji lahko pripelje do izgube, ki ogrozi stabilnost in prihranke, ki so jim bili zaupani, zato morajo vzdrževati ustrezno raven kapitala. To področje ureja sporazum Basel II. Na njem temelji tudi evropska direktiva o kapitalni ustreznosti. Banke se nadzira s tako imenovanimi tremi stebri: z minimalnimi kapitalnimi zahtevami, regulatornim nadzorom in tržno disciplino (Jašovič, 2007).

Osnovna funkcija kapitala banke je absorbiranje nepričakovane izgube. Zadostna količina kapitala tako povečuje zaupanje v banko. Za namen regulative obstajata dva koncepta: prvi je koncept knjižene vrednosti kapitala, ki predstavlja ves lastniški kapital, ki ga ima banka na svoji pasivni strani premoženjske bilance. Drugi koncept pa je koncept regulatornega kapitala. To je raven kapitala, ki ga regulator – Banka Slovenije – opredeljuje kot trajni kapital v banki. Regulatorni in knjigovodski kapital se med seboj razlikujeta. Vse postavke knjigovodskega kapitala niso del regulatornega, hkrati pa določeni dolgovi sodijo v regulatorni kapital, ker predstavljajo razmeroma trajni vir financiranja.

Slovenska zakonodaja deli regulatorni kapital banke na tri vrste (Zakon o bančništvu, 2006):

- 1. Temeljni kapital:** je sestavljen iz vplačanega osnovnega kapitala in kapitalnih rezerv (brez upoštevanja osnovnega kapitala, vplačanega na podlagi prednostnih kumulativnih delnic in kapitalnih rezerv, oblikovanih v zvezi s temi delnicami), rezerv iz dobička, prenesenega čistega poslovnega izida ter drugih postavk, ki so po svojih lastnostih podobne prej naštetim. Pri izračunu temeljnega kapitala je potrebno odšteti lastne delnice, ki imajo značilnosti temeljnega kapitala po knjigovodski vrednosti, neopredmetena dolgoročna sredstva, čisto izgubo poslovnega leta ter še nekatere druge postavke. Mednje štejemo druge negativne

presežke iz prevrednotenja, ki niso povezani z odbitnimi postavkami temeljnega kapitala, znesek oslabitev finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti, in razliko med izkazanimi oslabitvami finančnih izkazov in zneskom ugotovljenih oslabitev (Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic, 2006).

2. **Dodatni kapital I. reda:** je seštevek osnovnega kapitala, vplačanega na podlagi prednostnih kumulativnih delnic, in kapitalskih rezerv, oblikovanih v zvezi s temi delnicami, podrejenih obveznosti ter postavk, ki so po svojih lastnostih in namenu podobne prej omenjenim. Sestavine dodatnega kapitala I. reda morajo biti neomejeno razpoložljive za takojšnje pokrivanje tveganj in izgube v času rednega poslovanja, biti pa morajo tudi proste vseh predvidljivih davčnih obremenitev.
3. **Dodatni kapital II. reda:** zajema podrejeni dolg, ki ga izda banka, je vplačan, pogodbeni rok zapadlosti pa mora biti vsaj 2 leti in en dan.

Temeljni kapital in dodatni kapital I. reda lahko banka uporablja za izpolnjevanje kapitalskih zahtev za kreditna, operativna in tržna tveganja. Dodatni kapital II. reda lahko uporabi samo za izpolnjevanje kapitalskih zahtev za tržna tveganja (izjema sta kapitalaska zahteva za tveganje poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke). Dodatni kapital I. reda ne sme presegati temeljnega kapitala banke (Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic, 2006).

Basel II omogoča različne pristope pri merjenju potrebnega regulatornega kapitala oziroma kapitalске ustreznosti. Regulatorni kapital mora biti zadosten, da banka ostane solventna tudi v primeru pojava nepričakovanih izgub iz naložb. Regulativa Basel II zahteva od bank zelo natančno in tveganju prilagojeno oceno potrebnega kapitala. Pri tem imajo banke na voljo različne pristope – od najbolj preprostih do bolj kompliciranih. Z uporabo statističnih metod bi slovenske banke lahko diferencirale svojo ponudbo. Različnim komitentom bi tako lahko ponujale storitve po cenah, ki dejansko izkazujejo tveganost določenega posla. Z uporabo napovedovalnih, statističnih točkovnih modelov, bi lahko bolj natančno izbirale posle, ki jih sprejemajo v portfelj. Tako bi lahko banke manj tveganim strankam ponujale boljše pogoje. Na dolgi rok bi tako precej spremenile svoj položaj na trgu. Kljub temu pa večina slovenskih bank precej pasivno razmišlja o Baslu II in večinoma uporablja najpreprostejšo metodo za oceno potrebnega kapitala (Koselj, 2007).

Namen novega kapitalskega sporazuma je tudi približati regulatorni kapital dejanskim tveganjem, ki jim je banka izpostavljena. Prvi steber baselskega kapitalskega sporazuma bankam nalaga izračunavanje regulatornega kapitala za kreditno, operativno in tržna tveganja. Omenjena tri tveganja so za banke najbolj pomembna. Za izračun kapitalskih zahtev pa ni možno uporabiti univerzalnega pristopa zaradi posebnosti in razlik med državami. Baselski komite zato predlaga več opcij, nadzorniki pa izberejo tisto rešitev, ki

je najbolj primerna za njihov bančni sistem. Nekatere države na primer dovoljujejo, da se v regulatorni kapital vključuje dobiček tekočega leta in predhodno nerazdeljen čisti dobiček preteklega poslovnega leta. Dobiček mora biti prost vseh obremenitev, potrjen pa mora biti s strani revizorja.

Po določilih Zakona o bančništvu se kapital banke izračuna kot seštevek temeljnega in dodatnega kapitala, zmanjšanega za odbitne postavke, ki se odštevajo od posameznih sestavin kapitala.

Kapital banke ne sme biti nikoli nižji od osnovnega kapitala, ki znaša 5.000.000 EUR (Zakon o bančništvu, 2006).

2.2 Izračun regulatornega kapitala

Regulatorni kapital banka izračunava sama. Nadzornikom mora dokazati, da izbrani kapitalski cilji ustrezajo tveganju, ki mu je banka izpostavljena. Baselski sporazum nalaga bankam redno izvajanje testov občutljivosti na izredne situacije. Kapitalni cilji morajo upoštevati poslovne cikle in vzdržati rezultate testov občutljivosti rahle recesije. Z upoštevanjem poslovnih ciklov je Baselski komite za bančni nadzor želel problem procikličnosti ublažiti. Regulatorni kapital je tako postal bolj občutljiv za tveganja, ki jim je banka izpostavljena. Z makroekonomskega vidika to pomeni, da poslabšanje bonitete dolžnikov v času recesije vpliva na večje kapitalne zahteve. To običajno vodi do zmanjšanja kreditne aktivnosti bank in s tem do poglobitve recesije. V tem primeru imajo nadzorniki ključno vlogo, saj naj bi zagotovili, da banka pri oceni kapitala upošteva tudi tveganja iz naslova poslovnih ciklov.

Banke regulatorni kapital ocenjujejo na podlagi dokumentiranih politik in procedur, ki opredeljujejo postopke identifikacije, merjenja, kontroliranja, nadziranja, zmanjševanja in poročanja vseh materialnih tveganj (to so kreditno, operativno, tržno, obrestno, likvidnostno tveganje in vsa ostala tveganja). Banka mora imeti učinkovit sistem upravljanja za vse vrste tveganj. Za tveganja, ki jih ni mogoče izmeriti (npr. pravno tveganje, tveganje izgube ugleda) pa mora imeti banka razvite postopke za njihovo oceno. Basel II bankam postavlja zelo jasn cilj: regulatorni kapital mora kriti vsa materialna tveganja, ki jim je banka izpostavljena, kar je tudi cilj Basla II (Kovač, 2006).

3 Merjenje finančnih inštrumentov

3.1 Vpliv razvrstitve finančnih inštrumentov na regulatorni kapital

Banka ima zaradi narave svojega poslovanja v aktivni in pasivi bilanci samo finančne

inštrumente (z izjemo nizkega deleža osnovnih sredstev in kapitala). Spreminjanje vrednosti finančnih inštrumentov pomeni za banko poslovni izid oziroma povečanje lastniškega kapitala. Računovodska obravnava finančnih inštrumentov pa ne vpliva vedno v enakem obsegu na regulatorni kapital (Duncombe, 2005, str. 132-133).

Banka finančne inštrumente meri na načine, kot ji to predpisuje MRS 39 (Mednarodni računovodski standard) (Jurjevič, 2005, str. 11):

- Vsa finančna sredstva in obveznosti, vključno z izpeljanimi finančnimi inštrumenti morajo biti pripoznana v bilanci. Ob prvotnem pripoznavanju morajo biti vrednotena po nabavni vrednosti.
- Po prvotnem pripoznavanju morajo biti finančna sredstva merjena bodisi po pošteni bodisi po odplačni vrednosti. Zanje pa je treba preverjati tudi oslabitev:
 - posojila in terjatve, ki niso namenjene trgovanju;
 - druge naložbe z določljivo zapadlostjo, ki jih podjetje namerava držati do zapadlosti;
 - finančna sredstva, pri katerih ni možno zanesljivo izmeriti poštene vrednosti.
- Skoraj vse finančne obveznosti morajo biti po prvotnem pripoznavanju merjene po odplačni vrednosti. Izjema so izpeljani finančni inštrumenti in obveznosti za trgovanje, ki pa morajo biti vrednoteni po pošteni vrednosti.

MRS 39 tudi konkretno predpisuje način merjenja finančnih sredstev in obveznosti bank (Jurjevič, 2005, str. 17):

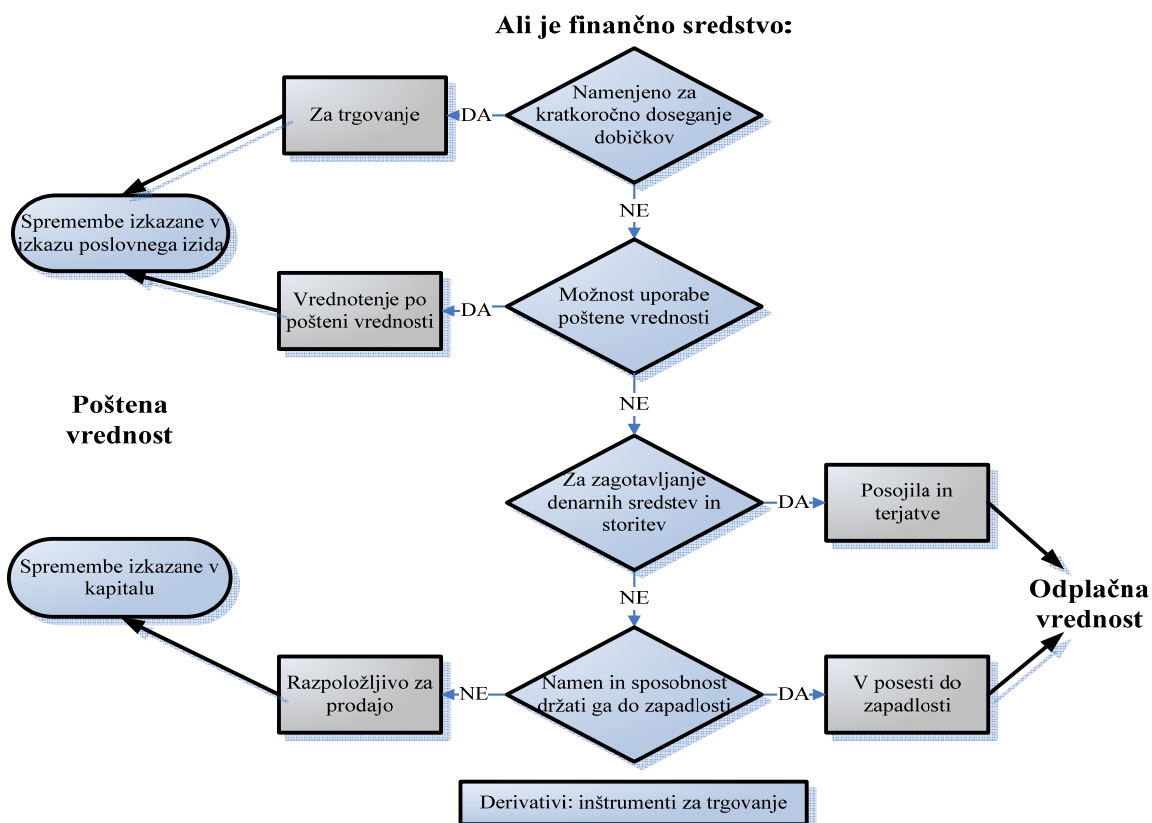
- finančna sredstva in finančne obveznosti, ki spadajo v skupino možne uporabe poštene vrednosti se merijo po pošteni vrednosti, učinki merjenja se pripoznajo v izkazu poslovnega izida;
- finančna sredstva v posesti do zapadlosti se merijo po odplačni vrednosti. Zanje je treba preverjati oslabitev. Tudi ti učinki se pripoznajo v izkazu poslovnega izida;
- posojila in terjatve se merijo po odplačni vrednosti, banke zanje preverjajo oslabitve, učinki se pripoznajo v izkazu poslovnega izida;
- finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo se merijo po pošteni vrednosti. Pripoznavajo se v kapitalu;
- druge obveznosti se merijo po odplačni vrednosti, učinki se pripoznajo v izkazu poslovnega izida.

Razporejanje finančnih inštrumentov v posamezne skupine vpliva tudi na kapitalsko ustreznost bank. Razporeditev finančnih inštrumentov v skupino za trgovanje ima lahko negativen vpliv na kapitalsko ustreznost bank, saj je lahko za postavke trgovalne knjige zaradi tržnega tveganja predpisana višja stopnja pokritja s kapitalom. Pri prvem

razporejanju finančnih instrumentov, še bolj pa ob uporabi MSRP-jev, je potrebna pazljivost, saj kasnejša prerazporeditev v druge skupine ni dopustna. To je povezano tudi s problemom povezanosti razporejanja finančnih instrumentov po računovodskih standardih, z razporejanjem finančnih instrumentov v bančno in trgovalno knjigo¹ za namene upravljanja s tveganji oziroma upravljanja bilance banke in ugotavljanja potrebne višine kapitala in kapitalske ustreznosti. Največja dilema se pojavlja pri finančnih instrumentih, razpoložljivih za prodajo, saj so kljub njihovi dolgoročni naravi obstajala mnenja, da jih je treba zaradi obstoja možnosti prodaje uvrstiti v trgovalno knjigo in za to nameniti tudi več kapitala (Kosič, 2006, str. 8-9).

Za določitev načina razvrščanja in merjenja finančnih sredstev ter obveznosti si banke lahko pomagajo z odločitvenim drevesom, ki je prikazano na spodnjih dveh slikah. Slika 1 prikazuje določitev načina merjenja finančnih sredstev, Slika 2 pa se nanaša na finančne obveznosti.

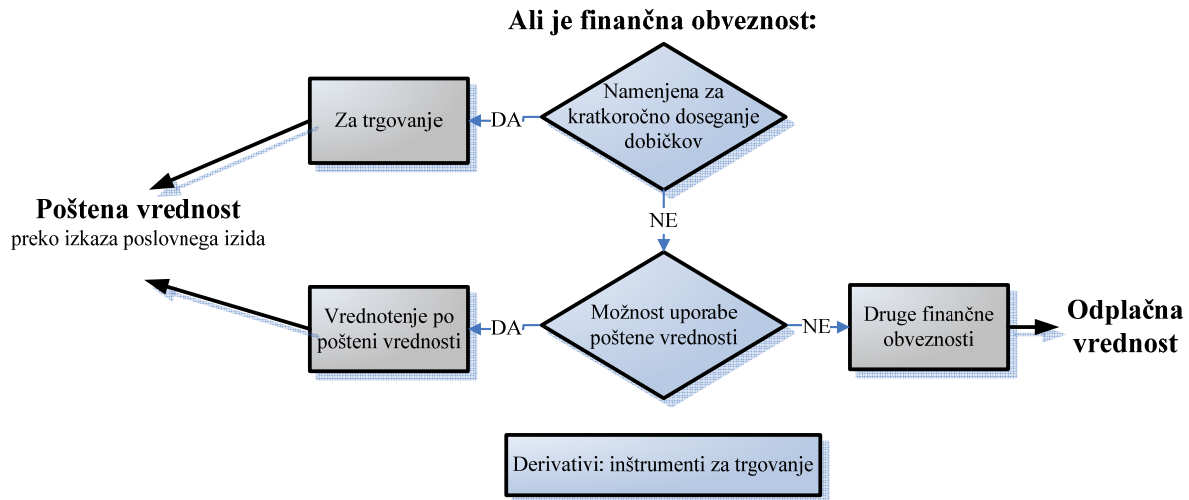
Slika 1: Odločitveno drevo za razvrščanje in merjenje finančnih sredstev

Vir: Jurjevič, 2005, str. 18.

¹ V trgovalno knjigo uvrščajo vse instrumente, katerih namen je ustvarjati dobičke s trgovanjem oz. kratkoročnimi spremembami cen, v bančno knjigo pa so uvrščeni instrumenti, ki jih nameravajo banke držati dlje časa. Dobiček dosega na podlagi dolgoročne stabilnosti obrestne marže. To delitev banke uporabljajo zaradi spremljanja in upravljanja s tveganji.

Slika 2: Odločitveno drevo za razvrščanje in merjenje finančnih obveznosti

Vir: Jurjevič, 2005, str. 19.

3.2 Previdnostni filtri

Ker MSRP-ji pri merjenju dobičkov in finančnih naložb zastopajo stališče lastnika in ne upnika, se v računovodstvu prikazujejo tudi še nerealizirane dobičke (denimo priznanje povečanja tržne vrednosti vrednostnega papirja, razporejenega v skupino za merjenje po poštenu vrednosti skozi izkaz poslovnega izida). Z vidika bančnega regulatorja je tak pristop premalo konzervativen, zato je CEBS (angl. *Committee of European Banking Supervisors* - Odbor evropskih bančnih nadzornikov) izdal t. i. previdnostne filtre. Njihov namen je izogibanje vsem posledicam sprememb lastniškega kapitala, ki jih prinaša vrednotenje po MSRP-jih in oddaljujejo regulatorni kapital od zahtev po njegovi trajnosti, razpoložljivosti za kritje izgub in zanesljivi oceni višine. Namen previdnostnih filtrov je tudi zglajevanje učinkov vrednotenja po poštenu vrednosti (Slapničar, Krumberger & Romič, 2006, str. 22-35).

Analiza učinka previdnostnih filtrov na regulatorni kapital v Sloveniji je pokazala, da se je knjigovodski kapital s preходом na MSRP-je povečal za 17%, previdnostni filtri pa to povečanje omejujejo na 10,6%. Razlog za to bi lahko iskali v zelo konzervativnem načinu vrednotenja, ki so ga predpisovali SRS-ji (Slovenski računovodski standardi) in Sklep o razvrščanju bilančnih in zunajbilančnih postavk (2002) (Slapničar, Krumberger & Romič, 2006, str. 35).

3.3 Koncept odplačne vrednosti

»Odplačna vrednost je nabavna vrednost finančnega inštrumenta, zmanjšana za odplačila glavnice, povečana ali zmanjšana za amortizacijo razlike med nabavno vrednostjo in vrednostjo do zapadlosti finančnega inštrumenta (premija ali diskont) in zmanjšana za oslabitev ali neizterljivost.« (Jurjevič, 2005, str. 16). Pri izračunu amortizacije premije ali diskonta je potrebno uporabiti efektivno obrestno mero. To je obrestna mera, ki bodoče denarne tokove diskontira na trenutno vrednost finančnega inštrumenta. Efektivna obrestna mera je pravzaprav interna stopnja donosnosti denarnih tokov, povezanih s tem finančnim inštrumentom.

MRS 39 od bank zahteva, da merijo posojila po odplačni vrednosti. To pomeni, da morajo prihodke pripoznati z uporabo efektivne obrestne mere. Če gre za posojila, pri katerih je izvirna vrednost enaka vrednosti ob poravnavi, je efektivna obrestna mera enaka pogodbeni. V tem primeru se prihodki obračunavajo po pogodbeni obrestni meri. V primeru, da izvirna vrednost ni enaka vrednosti ob poravnavi, se efektivna in pogodbeni obrestna mera razlikujeta. Izvirna in pogodbeni obrestna mera nista enaki takrat, ko je treba med izvirno vrednost vključiti morebitne prihodke in stroške.

Primer 1: Posojilo, izkazano po pogodbeni vrednosti.

Banka odobri posojilo v višini 108.000 denarnih enot. Posojilo bo poplačano v petih enakih letnih obrokih. Obrestna mera znaša 6%, stroški odobritve pa znašajo 1150 denarnih enot.

Tabela 1: Amortizacijski načrt z uporabljenimi pogodbenimi vrednostmi

Leto	Anuiteta	Obresti	Odplačilo glavnice	Preostanek naložbe
	1	2 = 6%*4	3 = 1 - 2	4 = 4 - 3
0	-106.850,0			108.000,0
1	25.638,8	6.480,0	19.158,8	88.841,2
2	25.638,8	5.330,5	20.308,3	68.532,8
3	25.638,8	4.112,0	21.526,8	47.006,0
4	25.638,8	2.820,4	22.818,5	24.187,6
5	25.638,8	1.451,3	24.187,6	0,0

Vir: Interni viri Hypo Alpe Adria Bank, 2008.

Zaradi uporabe efektivne obrestne mere je potrebno v izkazu poslovnega izida uporabiti drugačen način predstavitve. Prihodki in stroški, povezani s finančnim inštrumentom, se odražajo v skupnem neto učinku kot obrestni prihodki. Na odplačno vrednost kreditov in

drugačno pripoznavanje v največji meri vplivajo opravnine in stroški, vezani na odobritev in vodenje posojil.

Primer 2: Posojilo, izkazano po odplačni vrednosti.

Vsi podatki so enaki kot pri zgornjem primeru, pri izračunu pa je uporabljena efektivna obrestna mera.

Tabela 2: Amortizacijski načrt z uporabljenjo odplačno vrednostjo

Leto	Anuiteta	Obresti	Odplačilo glavnice	Vrednost naložbe	Razlika med EOM in nom OM	Obresti po EOM (6,39%*)	Odplačna vrednost naložbe
	1	2 = 6%*4	3 = 1 - 2	4 = 4 - 3	5 = 6 - 2	6 = IRR * 7	7 = 7 - 3 + 5
0	-106.850,0			108.000,0			106.850
1	25.638,8	6.480,0	19.158,8	88.841,2	352,8	6.832,8	88.044
2	25.638,8	5.330,5	20.308,3	68.532,8	299,7	5.630,2	68.035
3	25.638,8	4.112,0	21.526,8	47.006,0	238,7	4.350,7	46.747
4	25.638,8	2.820,4	22.818,5	24.187,6	169,0	2.989,4	24.098
5	25.638,8	1.451,3	24.187,6	0,0	89,7	1.541,0	0
					1.150,0		

Vir: Interni viri Hypo Alpe Adria Bank, 2008.

Iz primera je torej razvidno, da prihodek banke z uporabo efektivne obrestne mere ni enak denarnemu toku, ki izvira iz odnosa s komitentom, ampak je ustrezen komitentovi interni stopnji donosnosti. Opravnine se zato izkazujejo skupaj z obrestmi med obrestnimi prihodki (Jurjevič, 2005, str. 29-33).

3.4 Koncept poštene vrednosti

3.4.1 Razvoj in opredelitev poštene vrednosti

Z razvojem finančnih trgov je na računovodenje finančnih inštrumentov močno začel vplivati koncept poštene vrednosti. Investitorji so čedalje bolj izražali potrebo po preglednosti računovodskih izkazov, ki bi v največji meri izražali ekonomsko realnost. Poštena vrednost se je začela razvijati predvsem v anglosaksonskih državah pod vplivom ZDA, kjer so finančni trgi najbolj razviti. Poštena vrednost je začela zamenjevati tradicionalno računovodsko načelo izvirne vrednosti. Poštena vrednost v MSRP-jih se je zaradi burnega odziva javnosti uvajala postopoma, saj je to prinašalo velike sistemske spremembe v računovodskem poročanju družb.

V MRS-jih, natančneje v MRS 39, je poštena vrednost opredeljena kot znesek, za katerega

se lahko sredstvo zamenja ali obveznost poravna med dobro obveščena in voljnima strankama. Dobro obveščena stranka pomeni, da sta kupec in prodajalec razumno obveščena o naravi in značilnostih sredstva, o njegovi sedanjosti in prihodnji uporabi ter o tržnih razmerah na bilančni datum. Pojem voljni kupec pa pomeni, da je kupec motiviran, vendar ne prisiljen, kupiti sredstvo po kakršnikoli ceni. Tak kupec ne bi plačal cene, ki je višja od tiste, ki jo zahtevajo drugi, ki nastopajo na trgu. Podobno, le da v obratni smeri, velja tudi za dobro obveščena prodajalca.

3.4.2 Merjenje pošteno vrednosti

MRS 39 predpostavlja, da je pošteno vrednost mogoče določiti za večino finančnih sredstev in obveznosti za trgovanje ter sredstev, razpoložljivih za prodajo.

Pošteno vrednost je mogoče zanesljivo izmeriti v naslednjih primerih (Jurjevič, 2005, str. 7):

- za finančni instrument obstaja javno objavljena kotacija na delujočem trgu;
- za neodvisno ocenjeni dolžniški instrument so znani denarni tokovi;
- za finančni instrument obstaja ustrezen model vrednotenja, ki uporablja take spremenljivke, ki se lahko zanesljivo izmerijo, ker izhajajo iz delujočega trga.

Pošteno vrednost ni mogoče določiti v naslednjih primerih (Jurjevič, 2005, str. 7):

- za naložbe v kapitalske instrumente, ki nimajo objavljene tržne cene na delujočem trgu, druge metode določanja pošteno vrednosti pa niso primerne;
- za izvedene finančne instrumente, ki so povezani in morajo biti poravnani z izročitvijo takega nekotirajočega kapitalskega instrumenta.

Pošteno vrednost se ponavadi določi na podlagi tržne cene. Kljub temu pa v nekaterih primerih ni primerna za določitev:

- če se z instrumentom ne trguje pogosto;
- če trg ni dovolj razvit;
- če se trguje le z manjšim obsegom finančnega instrumenta.

V takih primerih se tržne vrednosti prilagodijo, da se dobi ustrezna pošteno vrednost finančnega instrumenta.

Finančne instrumente je mogoče vrednotiti po naslednjih modelih:

- primerjava s tržno ceno drugega finančnega instrumenta, ki ima podobne bistvene značilnosti;

- diskontiranje bodočih denarnih tokov;
- modeli vrednotenja opcij.

3.4.3 Prednosti in slabosti poštene vrednosti

Merjenje po poštenu vrednosti ima svoje prednosti in tudi slabosti.

Prednosti so predvsem naslednje (Jurjevič, 2005, str. 8):

- računovodski izkazi bolj realno prikazujejo vrednost podjetja;
- v računovodskih izkazih se ekonomske kategorije merijo enako kot pri poslovno-finančnem vrednotenju in sprejemanju poslovnih odločitev;
- boljša preglednost računovodskih izkazov;
- boljše merjenje in nadziranje izpostavljenosti tveganjem;
- preprečuje oblikovanje dobička po željah posloводства.

Slabosti poštene vrednosti pa so predvsem (Jurjevič, 2005, str. 8):

- primerna je le za okolja, kjer obstaja aktiven trg za vse finančne inštrumente;
- v okoljih, kjer ni aktivnega trga je njena uporaba omejena, pojavlja pa se tudi vprašanje smiselnosti;
- nihanje tržnih cen povzroča tudi nihanje dobičkov kapitala, kar pa podjetja, predvsem pa banke, niso navajene. To velja tudi za borzne analitike, regulatorje in rating agencije;
- pri modelih za ocenjevanje poštene vrednosti se uporabljajo tudi spremenljivke, ki so subjektivno ocenjene.

V praksi se pojavlja kar nekaj nasprotovanj vrednotenju po poštenu vrednosti. Poštena vrednost naj bi sicer povečala transparentnost, kljub temu pa nekateri trdijo, da poštena vrednost ni vredna toliko, kolikor volatilitnosti povzroča. Nasprotovanja se pojavljajo, tudi če trg ne obstaja, zato morajo podjetja uporabiti zahtevne matematične modele, da dobijo neko vrednost, ki precej zmede investitorje (Chasan, 2008).

V Franciji, denimo, so potekale intenzivne razprave na temo poštene vrednosti. Med glavnimi predstavniki poštene vrednosti so bila mednarodna podjetja, ki so poudarjala kakovost informacij, ki bi dosegle uporabnike. Kot nasprotniki pa so se pokazale banke in zavarovalnice, ki so v poštenu vrednosti videle predvsem negativne stvari, kot so povečanje volatilitnosti dobičkov, subjektivnost v določanju vrednosti preko diskontiranja prihodnjih denarnih tokov in neuskkljenost s konceptom previdnosti. Po mnenju Združenja francoskih finančnih analitikov (franc. *Societe francaise des analystes financieres*) naj bi uporaba poštene vrednosti povečala zmedenost v razlaganju rezultatov podjetij, zmanjševala zanesljivost izkazov, povečala manipulacijo in povečala volatilitnost dobičkov.

Združenje računovodij in regulator finančnega trga pa vidijo pozitivne strani poštene vrednosti v tem, da nudi jasno določeno vrednost in evolucijo le-te ter preprečuje manipulacijo z dobičkom (Jacques, 2004, str. 95-107). Dejstvo je, da poštena vrednost res prinaša večjo volatilitno dobičkov, vendar se preko finančnih instrumentov prenaša v bančne bilance le volatilitno trgov; kar je tudi edino pravilno, saj ne moremo govoriti o bančni stabilnosti in o nestabilnosti gospodarstva, v katerem ima banka svoje naložbe. Računovodska metoda vrednotenja ne more reševati bančne stabilnosti.

3.4.4 Poštena vrednost v bančni praksi

Na uporabo poštene vrednosti v računovodenju so se banke odzvale precej negativno. Banke in tudi bančni regulatorji so bili mnenja, da bo njena uvedba vplivala tako na računovodske izkaze bank kot tudi na poslovno politiko, predvsem na politiko varovanja pred tveganji. Vršili so se celo politični pritiski, katerih posledica je bila, da so bili leta 2003 sprejeti vsi MSRP-ji razen MRS 32 in MRS 39. Ta dva standarda sta bila sprejeta šele leta 2004, ko sta bila bolj prilagojena poslovanju evropskih bank. Banke so menile, da je uporaba poštene vrednosti smiselna le za finančne instrumente trgovalne knjige. Banke naj bi se tako krčevito borile proti računovodstvu poštene vrednosti tudi zato, ker jim je bilo onemogočeno prikazovati svoje poslovanje bolj stabilno kot je bilo v resnici.

Slovenske banke niso bile preveč navdušene nad uporabo poštene vrednosti v računovodskih izkazih – razlog za to je bilo predvsem načelo previdnosti, ki so ga slovenske banke dolga leta uporabljale. Kljub temu pa so slovenske banke vrednotenje po pošteni vrednosti sprejele brez večjih razprav. Razlogi za to tičijo v tem, da je v bilancah slovenskih bank relativno malo finančnih instrumentov, ki bi jih bilo treba meriti po pošteni vrednosti oz. bi bile poštene vrednosti močno odvisne od tržnih gibanj. Ob uvajanju poštene vrednosti se bankam skoraj ni bilo treba varovati pred obrestnim tveganjem, zato so jim bile tehnike varovanja pred tveganji precej nepoznane. Banke so zainteresirane za realno izkazovanje vrednosti finančnih instrumentov, kar pa načelo previdnosti lahko precej popači. Kljub temu pa so se banke pri uvajanju poštene vrednosti srečevale z določenimi težavami, kot so na primer težko ugotavljanje poštene vrednosti nekaterih finančnih instrumentov zaradi majhnosti ali odsotnosti finančnih trgov, pomanjkanje praktičnih izkušenj pri uporabi modelov vrednotenja, neustrezna delitev funkcij trgovanja, kontroliranja in vrednotenja ter računovodenja in nenazadnje tudi pomanjkanje teoretičnega in praktičnega znanja o uporabi poštene vrednosti pri računovodenju (Jurjevič, 2005, str. 26-28).

3.4.5 Poštena vrednost posojil

Kljub temu, da MRS 39 zagovarja pošteno vrednost pa za merjenje posojil ohranja odplačno vrednost. Poglavitna razloga za to sta dva. Prvi razlog je, da banka posojila poseduje do zapadlosti, kar pomeni, da se med njihovo odplačilno dobo sprememba

obrestne mere nikoli končno ne odrazi v njenih računovodskih izkazih. Drugi razlog pa je ta, da v EU skoraj ne obstajajo trgi, na katerih bi se trgovalo s posojili, zato posojila nimajo razpoložljive tržne cene.

Banke morajo v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti pošteno vrednost posojil in depozitov, ki so v računovodskih izkazih prikazani po pošteni vrednosti. Pošteno vrednost kreditov in depozitov izračunajo tako, da s pričakovanimi denarnimi tokovi (ki so zmanjšani za oslabitve) diskontirajo tržno obrestno mero. Za to uporabljajo naslednji obrazec (Jurjevič, 2005, str. 49):

$$SV_{FI} = \frac{DT_1}{\left(1 + \frac{p_t}{100}\right)^1} + \frac{DT_2}{\left(1 + \frac{p_t}{100}\right)^2} + \dots + \frac{DT_n}{\left(1 + \frac{p_t}{100}\right)^n} \quad (1)$$

SV_{FI} = sedanja vrednost finančnega inštrumenta

DT = pričakovani denarni tok

p_t = tržna obrestna mera

Tako dobimo vrednost, ki kaže dejansko vrednost posojila oziroma vrednost, po kateri bi bilo možno posojilo prodati, če bi trg obstajal. Razlika med knjigovodsko in prodajno vrednostjo posojila bi predstavljala realiziran dobiček od posojila. Ker je to razlika med naložbo in njenimi diskontiranimi denarnimi tokovi, je to neto sedanja vrednost posojila (Jurjevič, 2005, str. 49).

4 Posebnosti razkritij v letnem poročilu bank

4.1 Zahteve po razkritjih

Banke so dolžne voditi poslovne knjige in izdajati letno poročilo v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1), mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP) in drugimi predpisi ter v skladu s Sklepom o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (2007).

Poslovne banke morajo Banki Slovenije vsak mesec pošiljati mesečno poročilo o knjigovodskih postavkah. Poročilo vsebuje vse podatke iz knjigovodstva bank. Biti mora ažurirano, formalno, računsko in vsebinsko preverjeno, vključevati pa mora tudi vse poslovne spremembe za zadnji dan v mesecu, ko mora biti poročilo poslano. Vsebino in način pošiljanja poročil definira Banka Slovenije v svojih navodilih.

Tako kot ostala podjetja tudi banke za poslovno leto izdajo letno poročilo. Tudi pri bankah je letno poročilo v grobem sestavljeno iz dveh delov: iz računovodskega in iz poslovnega

poročila. Obvezni deli računovodskega poročila so bilanca stanja in izkaz poslovnega izida na kratkih shemah ter izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala. Banka mora izdelati tudi pojasnila k vsem tem izkazom. Če ima banka podružnice, morajo biti tako letno poročilo kot računovodski izkazi konsolidirani. Računovodski izkazi morajo biti izdelani v skladu z MSRP-ji (Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007).

Poslovno poročilo banke mora vsebovati (Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007):

1. poročilo o poslovanju banke za poslovno leto;
2. informacije o upravljanju banke;
3. informacije o poslovni mreži;
4. organizacijsko shemo banke;
5. organizacijsko shemo skupine povezanih bank.

V konsolidiranem poslovnem poročilu banka predstavi skupino družb, ki so vključene v konsolidacijo, pričakovan razvoj banke in povezanih družb ter podatke, ki jih zahteva Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic.

Zakon o bančništvu (Zban – 1) določa, da mora banka »voditi poslovne knjige, sestavljati knjigovodske listine, vrednotiti knjigovodske postavke in sestavljati poročila v skladu s predpisi«, ki jih določajo splošna pravila, določena z Zakonom o gospodarskih družbah. Banka Slovenije v zvezi s poslovnimi knjigami in letnimi poročili banke predpiše vrste in sheme računovodskih in konsolidiranih računovodskih izkazov banke, podrobnejšo vsebino računovodskega in poslovnega poročila, podrobnejši način vrednotenja knjigovodskih postavk in podrobnejšo vsebino, obliko, način in roke za posredovanje mesečnih poročil o knjigovodskih postavkah. Banka Slovenije, v zvezi z revidiranjem letnih poročil banke, predpiše tudi podrobnejši obseg in vsebino revizijskega pregleda letnega poročila banke, revizorjevega poročila in podrobnejši način objave revidiranega letnega poročila na javnih spletnih straneh banke. Banka Slovenije prav tako predpiše tudi podrobnejši obseg podatkov, ki jih morajo obravnavati podružnice bank držav članic in tretjih držav (Zakon o bančništvu, 2006, člen 204).

V bilančnih pojasnilih banka razkrije pomembnejše računovodske usmeritve na podlagi katerih so bili zasnovani računovodski izkazi. V pojasnilih banka razkrije spremembe računovodskih usmeritev, metode, ki so bile uporabljene pri vrednotenju postavk bilance stanja, metode za izračun oslabitev in odpisov, usmeritve oblikovanja rezervacij, usmeritev pripoznavanja prihodkov in odhodkov, davčne obveznosti banke ter tečaj, po katerem je bil izveden preračun vrednosti iz tujih v domačo valuto (Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007).

Banka Slovenije poslovnim bankam predpiše vrste in sheme računovodskih in

konsolidiranih računovodskih izkazov, podrobnejšo vsebino računovodskega in poslovnega poročila, način vrednotenja knjigovodskih postavk ter podrobnejšo vsebino, obliko, način in roke za posredovanje mesečnih poročil o knjigovodskih postavkah. Banka Slovenije predpiše tudi podrobnejši obseg in vsebino revizijskega pregleda letnega poročila banke, samo revizijsko poročilo in podrobnejši način objave revidiranega letnega poročila, ki ga morajo objaviti bančne podružnice. Naloga Banke Slovenije je tudi opredeliti merila za opredelitev bistvenih in zaupnih informacij, opredeliti podrobnejšo vsebino razkritij, merila za opustitev razkritij, postaviti pravila za preverjanje in način letne objave razkritij in nenazadnje določiti roke za objavo razkritij.

Poleg zahtev računovodskih standardov pa morajo podjetja pri svojem poročanju upoštevati tudi zakonsko podlago – v primeru bank je to Zakon o bančništvu (ZBan – 1).

Zakon o bančništvu obravnava razkritja v 204. (predpisi o poslovnih knjigah in letnih poročilih, revidiranju in razkritjih), 207. (razkritje dodatnih informacij), 208. (opustitev razkritja določenih informacij) in 209. členu (pogostnost in način objave razkritij).

Zakon o bančništvu v 207. členu (razkritje dodatnih informacij) od bank zahteva, da razkrijejo naslednje informacije (Zakon o bančništvu, 2006):

- o ciljih in politikah upravljanja s tveganji banke;
- o osebah, vključenih v razkritja;
- o kapitalu za namen izpolnjevanja minimalnega kapitala iz 136. člena tega zakona;
- o izpolnjevanju kapitalskih zahtev in ocenjevanju potrebnega notranjega kapitala;
- o izpostavljenosti banke kreditnemu tveganju nasprotne stranke;
- o izpostavljenosti kreditnemu tveganju in tveganju zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev;
- o pristopu za izračun kapitalске zahteve za kreditno tveganje, ki ga uporablja banka;
- o kapitalskih zahtevah za tržna tveganja ter notranjih modelih za izračun kapitalskih zahtev za ta tveganja;
- o pristopih ter načinu in obsegu uporabe pristopov za izračun kapitalске zahteve za operativno tveganje;
- o naložbah v lastniške inštrumente, ki niso vključene v postavke trgovalne knjige;
- o izpostavljenosti obrestnemu tveganju glede postavk, ki niso vključene v postavke trgovalne knjige;
- o sekuritiziranih izpostavljenostih;
- o kreditnih zavarovanjih.

Zakon zahteva, da mora banka oblikovati politiko za izpolnjevanje zgoraj naštetih zahtev v povezavi z razkritji. Vzpostaviti mora tudi politiko za ocenjevanje ustreznosti teh razkritij

ter jo uresničevati.

Banka lahko nekatera razkritja tudi opusti, če le-ta niso bistvenega pomena oziroma, če imajo značilnosti zaupnih informacij ali poslovne skrivnosti. Kadar gre za tako vrsto opustitve razkritja, mora banka to tudi jasno navesti. Namesto razkritja mora podati splošnejšo informacijo o tem, razen če tudi v tem primeru ne bi razkrila zaupnih informacij ali poslovne skrivnosti. Kadar je nadrejena družba v tretji državi v svojih konsolidiranih izkazih informacije iz prejšnje točke že razkrila, razkritja pa so enakovredna zahtevam Zakona o bančništvu, lahko Banka Slovenije na zahtevo banke dovoli, da v celoti ali deloma opusti omenjena razkritja.

Zakon v svojem 209. členu (pogostost in način objave razkritij) zahteva, da banka razkrije zgornje informacije hkrati z objavo letnega poročila. Na podlagi lastne presoje se banka odloči, katere informacije bi morala razkriti več kot enkrat na leto. Pri tej odločitvi mora seveda upoštevati svoje poslovanje. Razkritja morajo biti objavljena na javnih spletnih straneh banke (Zban – 1, 2006).

Javne delniške družbe, katerih delnice so uvrščene na organiziran trg v Sloveniji, so zavezane spoštovati tudi Kodeks upravljanja javnih delniških družb. Kodeks temelji na načelu »spoštuj – ali pojasni razloge za odstopanje«. To načelo družbam dovoljuje odstopanja od priporočil kodeksa. S tem jim daje možnost, da oblikujejo svojo poslovno prakso. Vsebina priporočil kodeksa za družbe ni obvezna. Obvezno pa morajo družbe razkriti, katerih priporočil ne spoštujejo in pojasniti vzroke za nespoštovanje. Družbe morajo v svojih letnih poročilih podati tudi izjavo o spoštovanju kodeksa (Kodeks upravljanja javnih delniških družb, 2007).

4.2 Razkritja tveganj

Najpomembnejši del razkritij za banke pokriva MSRP 7, ki je začel veljati s 1. januarjem 2007. Z začetkom veljave tega standarda je potekla veljavnost standarda MRS 30, ki govori o razkritjih v računovodskih izkazih bank in podobnih finančnih institucijah. MSRP 7 se uporablja za vsa podjetja in vse vrste finančnih inštrumentov, razen za tiste, ki jih standard posebej izpostavlja (in zanje ne velja). Cilj standarda je, »da podjetje v svoje računovodske izkaze vključijo razkritja, ki uporabnikom omogočajo, da ovrednotijo:

1. pomen finančnih inštrumentov za finančno stanje podjetja in
2. naravo in obseg tveganj, ki izhajajo iz finančnih inštrumentov, katerim je podjetje izpostavljeno v zadevnem obdobju in na datum poročanja ter kako podjetje obvladuje tovrstna tveganja.« (MSRP 7, 2006).

MSRP 7 zahteva, da podjetje, v našem primeru banka, razkrije pošteno vrednost za vsak razred finančnih sredstev in finančnih obveznosti na način, ki omogoča primerjavo s

knjigovodsko vrednostjo. (Mednarodni standardi računovodskega poročanja, 2006).

Standardi ne zahtevajo razkritja po pošteni vrednosti v treh primerih (MSRP 7, 2006):

1. knjigovodska vrednost je dovolj natančen približek poštene vrednosti (v primeru finančnih inštrumentov, kot so kratkoročne poslovne terjatve in obveznosti);
2. v primerih, ko poštene vrednosti ni mogoče izmeriti z zanesljivo natančnostjo (npr. naložbe v lastniških inštrumentih, ki nimajo objavljene tržne cene na aktivnem trgu);
3. za pogodbo, ki vsebuje možnost diskrecijske udeležbe, če poštene vrednosti ni možno izmeriti z zanesljivo natančnostjo.

V tovrstnih primerih podjetje razkrije takšne informacije, da uporabniku računovodskih informacij pomaga samostojno oceniti obseg možnih razlik med knjigovodsko in pošteno vrednostjo.

Na vrednost opredmetenih in neopredmetenih sredstev vpliva njihova fizična in ekonomska obraba. Na spremembo vrednosti finančnih sredstev in obveznosti pa vplivajo različne vrste tveganj s katerimi se banka srečuje. To so (Slak, 2005, str. 63):

- kreditno tveganje;
- obrestno tveganje;
- valutno tveganje;
- operativno tveganje.

Z vidika obvladovanja **kreditnega tveganja** morajo banke razvrščati aktivne bilančne in zunajbilančne postavke po tveganosti in ocenjevati višino potencialnih izgub z naslova kreditnega tveganja. Banke na osnovi kreditne presoje oblikujejo rezervacije. Način oblikovanja rezervacij je predpisan s strani Banke Slovenije. Rezervacije so odbitna postavka stanja naložb in zmanjšujejo dobiček (Slak, 2006, str. 55).

Obrestno tveganje pri spremembah obrestnih mer se kaže v dveh smereh: v smeri nepredvidenega naraščanja pasivnih obrestnih mer, kar bankam povečuje stroške, in v smeri padanja aktivnih obrestnih mer, kar bankam zmanjšuje prihodke. Če je obrestno tveganje banke preveliko, ogroža dohodke banke in njeno kapitalsko osnovo. Spreminjanje obrestne mere vpliva na dohodke banke, saj ta vpliva na čisti dohodek od obresti ter druge obrestno pogojene prihodke in poslovne stroške. Spreminjanje obrestne mere vpliva tudi na vrednost bančnih terjatev in obveznosti. Z njimi se namreč spreminja sedanja vrednost prihodnjih denarnih tokov (Saunders & Cornett, 2006, str. 159).

Valutno tveganje izhaja iz računov prebivalstva v tujih valutah in z valutno klavzulo, iz gotovinskih transakcij in storitev, iz trgovanja s tujimi valutami, iz naložb v tuje valute in

podobno. Pojavi se v tistem delu poslovanja, ki je povezano s tujimi plačilnimi sredstvi. Valutno tveganje nastane zaradi valutne neuskklajenosti terjatev in obveznosti, povzroči pa ga sprememba valutnih tečajev. Izhaja torej iz neuskklajenosti med sredstvi in obveznostmi do virov sredstev v posameznih tujih valutah (velja za bilančne in zunajbilančne postavke) ter iz neuskklajenosti med denarnimi tokovi v tujih valutah (Saunders, Cornett, 2006, str. 168).

Pri **operativnem tveganju** gre predvsem za splošna in poslovna tveganja, ki lahko izvirajo iz napak ali pomanjkanja nadzora nad dokumentacijo, postopki, izvedbo in knjiženjem poslovnih dogodkov ter splošno iz vseh tveganj, ki jim je banka izpostavljena pri opravljanju svoje dejavnosti. Baselski odbor za finančni nadzor je tveganje opredelil kot »tveganje izgube zaradi neustreznih ali neuspešnih notranjih postopkov, ljudi in sistemov ali zaradi zunanjih dogodkov« (The New Basel Capital Accord: Section - Operational Risk, Basel Committee on Banking Supervision, 2003).

MSRP 7 uveljavlja nove in obširne zahteve po razkritjih tveganj. Te zahteve so zagotavljanje kvantitativnih podatkov o izpostavljenosti finančnemu tveganju, priprava analize občutljivosti za vsako vrsto tržnega tveganja ter še številne druge zahteve. V povezavi z izpostavljenostjo tveganju mora podjetje razkriti kvantitativne podatke o svoji izpostavljenosti kreditnemu, likvidnostnemu in tržnemu tveganju.

V povezavi s **kreditnim tveganjem** mora podjetje razkriti znesek, ki najbolj natančno odraža največjo izpostavljenost kreditnemu tveganju na datum poročanja. Pri tem ne sme upoštevati zavarovanj premoženja. Razkriti mora informacije o kreditni kvaliteti finančnih inštrumentov, ki niso prekoračili zapadlosti v plačilo in niso bili oslabljeni in tudi knjigovodsko vrednost finančnih sredstev, ki bi sicer že zapadla v plačilo ali bi bila oslabljena, pa je bil dosežen nov dogovor o pogojih plačila. Standard ločeno obravnava finančna sredstva, ki so prekoračila zapadlost v plačilo ali so bila oslabljena. Podjetje mora razkriti analizo starosti sredstev, ki so prekoračila zapadlost v plačilo, a niso bila oslabljena ali so bila oslabljena na datum poročanja.

V povezavi z **likvidnostnim tveganjem** MSRP 7 zahteva od podjetij analizo zapadlosti v plačilo za finančne obveznosti. Prikazani morajo biti preostali pogodbeni roki zapadlosti v plačilo. Podjetje mora podati tudi opis načina obvladovanja omenjenih tveganj.

V povezavi s **tržnimi tveganji** mora podjetje za vsako vrsto tržnega tveganja narediti analizo občutljivosti. V analizi mora prikazati način vpliva posameznih spremenljivk tržnih tveganj na poslovni izid in lastniški kapital. Razkriti mora metode in predpostavke, ki so bile v analizi uporabljene, ter tudi morebitne spremembe teh metod in predpostavk v primerjavi s predhodnim letom. Podjetje lahko pripravi analizo občutljivosti tudi kot analizo tveganih vrednosti, ki odraža medsebojne odvisnosti med spremenljivkami tveganja (npr. med obrestnimi merami in menjalnimi tečaji). Tudi v tem primeru mora

pojasniti uporabljeno metodo, parametre in predpostavke na katerih temelji analiza. Lahko se zgodi, da sta oba načina izdelave analize nereprezentativna v smislu tveganja, ki ga vsebuje finančni inštrument. To se zgodi, če izpostavljenost tveganju na koncu leta ne odraža izpostavljenosti med letom. To dejstvo mora podjetje razkriti in razložiti, zakaj bi lahko prišlo do nereprezentativnosti analize občutljivosti (MSRP 7, 2006).

5 Predstavitev in analiza računovodskega poročanja – primer NLB

V nadaljevanju predstavljam primere razkritij po MSRP-jih banke NLB kot najbolj reprezentativne slovenske banke z največjim tržnim deležem.

NLB Skupina je največja slovenska mednarodna finančna institucija. Skupina ima 62 članic, prisotna pa je v 16 državah oz. na 18 trgih. Najpomembnejša dejavnost NLB Skupine je bančništvo, vedno bolj pa se krepi položaj ostalih finančnih dejavnosti: lizing, faktoring, forfeitiranje, zavarovalništvo in upravljanje s premoženjem. V zadnjih dveh letih daje NLB Skupina poudarek predvsem na organski rasti in konsolidaciji, medtem ko je bilo pred tem obdobje intenzivne širitve na nove trge. Tržni delež NLB je 31. 12. 2007 v Sloveniji znašal 31%, kar je nekoliko več kot v primerjavi z 31. 12. 2006, ko je tržni delež znašal 30,9%. Konec leta 2007 je bilo v NLB Skupini zaposlenih 8500 ljudi, od tega skoraj 4000 v tujini (Letno poročilo NLB, 2007, str. 1-62).

NLB Skupina spada med srednje velike banke. Za primerjavo: UniCredit Skupina je prisotna v 23 evropskih državah, svoja predstavništva pa ima še na 27 drugih trgih. Zaposlenih ima približno 170.000 ljudi (UniCredit at a glance, 2008). Raiffeisen International je prisotna na 17 trgih v regiji z več kot 60.000 zaposlenimi (Raiffeisen International Company Info, 2008).

Obe zgoraj omenjeni banki imata podružnice tudi v Sloveniji. V tabeli 3 so predstavljeni nekateri podatki banke NLB.

Tabela 3: Predstavitev velikosti NLB

v tisoč evrih	NLB
Bilančna vsota (v tisoč EUR)	13.094.000
Celotni kapital (v tisoč EUR)	855.000
Neto dobiček (v tisoč EUR)	119.000
Kapitalska ustreznost v %	10,9
Tržni delež v % bilančne vsote	31
Št. zaposlenih	3.548

Vir: Združenje bank Slovenije, 2008.

Banka NLB je zavezana tudi k spoštovanju Kodeksa upravljanja javnih delniških družb. Njena izjava se glasi: »NLB sledi priporočenim standardom Kodeksa upravljanja javnih delniških družb (v nadaljevanju: Kodeks), da bi oblikovala transparenten in razumljiv sistem upravljanja v Sloveniji ter tako sodelovala pri zviševanju ravni zaupanja v sistem upravljanja domačih in tujih vlagateljev ter širše javnosti.« (Letno poročilo NLB, 2007). Če pride do odstopanj od posameznih priporočil Kodeksa, mora banka ta odstopanja ustrezno pojasniti.

5.1 Bilanca stanja

Pri vrednotenju bilančnih postavk mora banka upoštevati osnovna načela vrednotenja, zapisana v evropski smernici. Ta opredeljuje sestavljanje poslovnih izkazov za podjetja. Postavke morajo biti vrednotene po naslednjih splošnih načelih (2003/51/ES):

1. za družbo mora obstajati domneva, da posluje kot uspešno delujoče podjetje;
2. metode vrednotenja se uporabljajo dosledno od enega do drugega poslovnega leta;
3. vrednotenje mora biti opravljeno na preudarni osnovi:
 - a. vključijo se lahko le dobički na dan bilance stanja;
 - b. upoštevati se morajo vse obveznosti, ki izhajajo iz obravnavanega ali preteklega poslovnega leta (tudi če postanejo očitne šele med datumom bilance stanja in datumom, ko se ta sestavlja);
 - c. upoštevati se mora celotna amortizacija (ne glede na to, ali je podjetje poslovalo z dobičkom ali izgubo);
4. upoštevati je potrebno prihodke in odhodke v poslovnem letu, ne glede na dan prejema ali plačila tega prihodka ali odhodka;
5. sestavine postavk sredstev in obveznosti morajo biti vrednotene ločeno;
6. otvoritvena bilanca stanja za vsako poslovno leto se mora ujemati z zaključno bilanco stanja predhodnega poslovnega leta.

Bilanca stanja izkazuje sredstva in obveznosti do virov sredstev na določen datum. Bilanca stanja banke se močno razlikuje od bilance stanja ostalih podjetij. Tako na aktivni kot na pasivi se namreč nahajajo sami finančni inštrumenti.

Banke, ki v skladu z MSRP-ji postavki Obresti od finančnih sredstev in Obresti za finančne obveznosti že izkazujejo pri finančnih inštrumentih, na katere se po vsebini nanašajo, teh dveh postavk ne izpolnijo. Postavki sta lahko v bilanci stanja in konsolidirani bilanci stanja zadnjič izpolnjeni po stanju na dan 31. 12. 2008 (Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007).

Postavke v bilanci stanja se prikazujejo po neodpisani vrednosti. V prvem stolpcu so prikazani podatki tekočega leta, v drugem pa podatki predhodnega leta. Tretji stolpec ponazarja odstotne spremembe posameznih postavk v letu 2007 v primerjavi z letom 2006,

četrti stolpec pa ponazarja delež posamezne postavke v primerjavi z vsemi sredstvi oziroma vsemi obveznostmi.

Tabela 4: Konsolidirana bilanca stanja NLB

v tisoč evrih	31.12.2007	31.12.2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006	Delež
Denar v blagajni in stanje na računih pri centralnih bankah	866.463	805.971	7,51%	4,73%
Finančna sredstva, namenjena trgovanju	616.284	471.092	30,82%	3,37%
Finančna sredstva, pripoznana po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida	1.019	977	4,30%	0,01%
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	2.053.272	2.618.588	-21,59%	11,22%
Izvedeni finančni inštrumenti, namenjeni varovanju	833	0		0,00%
Kreditni bankam	1.325.454	1.022.793	29,59%	7,24%
Kreditni strankam, ki niso banke	11.943.321	8.696.625	37,33%	65,24%
Finančna sredstva, v posesti do zapadlosti	479.211	36.102	1227,38%	2,62%
Nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo	7.880	9.203	-14,38%	0,04%
Zastavljena sredstva	170.135	11.768	1345,74%	0,93%
Opredmetena osnovna sredstva	380.517	300.327	26,70%	2,08%
Naložbene nepremičnine	21.460	56.159	-61,79%	0,12%
Neopredmetena sredstva	202.631	159.330	27,18%	1,11%
Dolgoročne naložbe v kapital pridruženih in skupaj obvladovanih družb	104.549	86.214	21,27%	0,57%
Terjatve za davek iz dohodka	5.803	2.671	117,26%	0,03%
Terjatve za odloženi davek	16.215	17.165	-5,53%	0,09%
Druga sredstva	113.088	113.848	-0,67%	0,62%
SKUPAJ SREDSTVA	18.308.135	14.408.833	27,06%	100,00%
Finančne obveznosti do centralnih bank	110	280	-60,71%	0,00%
Finančne obveznosti, namenjene trgovanju	30.311	21.087	43,74%	0,17%
Izvedeni finančni inštrumenti, namenjeni varovanju	909			
Depoziti bank	1.349.673	1.226.443	10,05%	7,37%
Kreditni bank	4.951.550	3.197.237	54,87%	27,05%
Depoziti strank, ki niso banke	9.169.309	7.318.893	25,28%	50,08%
Kreditni strank, ki niso banke	41.709	322.928	-87,08%	0,23%
Izdani vrednostni papirji	403.753	405.782	-0,50%	2,21%
Podrejene obveznosti	883.718	643.991	37,23%	4,83%
Finančne obveznosti, vezane na finančna sredstva, ki ne izpolnjujejo pogojev za odpravo pripoznanja	39.886	11.789	238,33%	0,22%
Rezervacije	107.229	87.482	22,57%	0,59%
Obveznosti za davek iz dohodka	16.047	48.486	-66,90%	0,09%
Obveznosti za odloženi davek	7.903	4.283	84,52%	0,04%

Se nadaljuje.

Nadaljevanje.

v tisoč evrih	31.12.2007	31.12.2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006	Delež
Druge obveznosti	182.615	158.082	15,52%	1,00%
SKUPAJ OBVEZNOSTI	17.184.722	13.446.763	27,80%	93,86%
DELNIŠKI KAPITAL				
Osnovni kapital	66.831	64.113	4,24%	0,37%
Kapitalske rezerve	203.236	105.971	91,78%	1,11%
Presežek iz prevrednotenja	13.542	7.039	92,39%	0,07%
Rezerve iz dobička	563.255	356.262	58,10%	3,08%
Zadržani dobiček	132.324	233.086	-43,23%	0,72%
Čisti dobiček poslovnega leta	62.260	80.752	-22,90%	0,34%
	1.041.448	847.223	22,92%	5,69%
Kapital manjšinskih delničarjev	81.965	114.847	-28,63%	0,45%
SKUPAJ DELNIŠKI KAPITAL	1.123.413	962.070	16,77%	6,14%
SKUPAJ OBVEZNOSTI IN KAPITAL	18.308.135	14.408.833	27,06%	100,00%

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

Iz prikazane bilance stanja NLB je razvidno, da ima banka med sredstvi večinoma finančne instrumente. Največji delež sredstev predstavljajo krediti strankam, ki niso banke. Največji delež med njimi so krediti (91,6%)², sledijo terjatve iz finančnega najema (5,2%), okvirni krediti (2,6%), terjatve iz kartičnega poslovanja, začasno kupljeni vrednostni papirji ter terjatve danih jamstev (skupaj 0,6%). Dobra polovica ima preostalo zapadlost več kot 12 mesecev. Manjši delež kreditov predstavljajo krediti, za katere jamčijo Republika Slovenija in slovenske banke izven NLB Skupine. V primerjavi z letom 2006 so se krediti nebančnim strankam povečali za približno 37%.

Med obveznostmi največji delež (50%) predstavljajo depoziti strankam, ki niso banke. Med depozite spadajo vloge na vplogled in prejeti depoziti – v obeh primerih največji delež predstavljajo stranke, ki niso banke. 7,1% depozitov ima preostalo zapadlost več kot 12 mesecev. Delniški kapital v strukturi obveznosti predstavlja precej majhen delež, saj je ta le 6,14% vseh obveznosti, kar znaša 1.123.413 tisoč EUR.

Kreditni in depoziti so merjeni po odplačni vrednosti. To pomeni, da se v pojasnilih zahteva razkritje poštenih vrednosti.

² Pri izračunih ni upoštevan popravek vrednosti.

5.2 Izkaz poslovnega izida

Banke morajo izdelati izkaz poslovnega izida na podlagi knjigovodskih podatkov o prihodkih in odhodkih. Pri tem se morajo držati metodologije, ki jo predpisuje Banka Slovenije (Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007).

Tudi postavke prihodkov, odhodkov, dobička ali izgube lahko podjetje razkrije v obrazcih računovodskih izkazov ali v pojasnilih. Podjetje mora razkriti čisti dobiček ali izgubo, skupne prihodke od obresti in skupne odhodke za obresti (pri tem mora uporabljati metodo dejanskih obresti) za finančna sredstva in obveznosti, ki niso prikazani po pošteni vrednosti, prihodke od nadomestil in odhodke za nadomestila, prihodke od obresti na oslabljenih finančnih sredstvih in znesek morebitne izgube zaradi oslabitve (za vsak razred finančnih sredstev).

Tabela 5: Konsolidiran izkaz poslovnega izida za NLB.

v tisoč evrih	2007	2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006
Prihodki iz obresti in podobni prihodki	936.208	686.962	36%
Odhodki za obresti in podobni odhodki	-507.333	-322.889	57%
ČISTE OBRESTI	428.875	364.073	18%
Prihodki iz dividend	4.253	4.824	-12%
Prihodki iz opravnin (provizij)	199.449	179.750	11%
Odhodki za opravnine (provizije)	-39.105	-33.193	18%
ČISTE OPRAVNE (PROVIZIJE)	160.344	146.557	9%
Realizirani dobički iz finančnih sredstev in obveznosti, ki niso merjeni po pošteni vrednosti, skozi izkaz poslovnega izida	5.668	8.413	-33%
Čisti dobički iz finančnih sredstev in obveznosti, namenjeni trgovanju	45.482	30.041	51%
Dobički iz finančnih sredstev, pripoznanih po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida	188	7	2586%
Spremembe poštene vrednosti pri obračunavanju varovanj pred tveganji	-70		
Čiste (izgube) iz tečajnih razlik	-10.099	-9.842	3%
Čisti dobički iz odprave pripoznanja sredstev brez nekratkoročnih sredstev v posesti za prodajo	14.393	710	1927%
Drugi poslovni prihodki	45.935	33.172	38%
Drugi poslovni odhodki	-9.955	-7.324	36%
Administrativni stroški	-353.245	-317.934	11%
Amortizacija	-58.678	-42.666	38%
Rezervacije	-22.082	1.215	-1917%
Oslabitve	-79.635	-67.682	18%

Se nadaljuje.

Nadaljevanje.

v tisoč evrih	2007	2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006
Pripadajoči dobički iz naložb v kapital pridruženih in skupaj obvladovanih družb, obračunanih po kapitalski metodi	13.418	10.381	29%
Čiste (izgube)/dobički iz nekratkoročnih sredstev v posesti za prodajo in z njimi povezane obveznosti	-1.801	222	-911%
DOBIČEK IZ REDNEGA POSLOVANJA	182.991	154.167	19%
Davek iz dohodka	-43.204	-34.941	24%
ČISTI DOBIČEK POSLOVNEGA LETA	139.787	119.226	17%
Dobiček večinskih lastnikov	131.340	105.396	25%
Dobiček manjšinskih lastnikov	8.447	13.830	-39%
Osnovni in popravljen dobiček na delnico (izražen v evrih na delnico)	17	14	21%

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

Med prihodki NLB v letu 2007 največji delež (74%) predstavljajo prihodki od obresti kreditov strank, ki niso banke. Ostali viri prihodkov so še obresti od finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo, obresti od kreditov bankam, finančna sredstva, namenjena trgovanju, izvedeni finančni instrumenti, namenjenih varovanju, obresti vlog pri centralni banki, obresti finančnih sredstev v posesti do zapadlosti ter obresti drugih sredstev. V primerjavi z letom 2006 so se prihodki povečali za 36%. K povečanju so največ doprinesle obresti kreditov nebančnih strank. Drugi največji vir prihodkov so prihodki iz opravnin (provizij), ki predstavljajo 16% prihodkov. K temu znesku največ prispevajo provizije plačilnega prometa (36%). Ostali prihodki iz opravnin so še opravnine iz administrativnih storitev, posredniškega poslovanja, danih jamstev, iz upravljanja pooblaščenih investicijskih družb, shranjevanja stvari in vrednosti ter druge opravnine. V letu 2007 so se prihodki povečali za 32%.

Med odhodki največji delež predstavljajo odhodki za obresti, ki znašajo 47% vseh odhodkov. Največji delež tovrstnih odhodkov so odhodki za obresti kreditov bank, in sicer 39%, takoj za njim pa so odhodki za obresti depozitov nebančnih strank, ki znašajo 37% vseh odhodkov. Ostali odhodki iz obresti so še obresti izdanih vrednostnih papirjev, depozitov bank, finančnih obveznosti, namenjenih trgovanju, izvedenih finančnih instrumentov, namenjenih varovanju, kreditov nebančnih strank ter obresti iz drugih obveznosti. Drugi pomemben vir odhodkov so administrativni stroški, ki znašajo 33% vseh odhodkov. Med administrativne stroške spadajo stroški dela ter splošni in administrativni stroški. Največji del stroškov dela so bruto plače, ki predstavljajo skoraj 50% vseh administrativnih stroškov. Na dan 31. 12. 2007 je bilo v NLB 8.260 zaposlenih (na dan 31. 12. 2006 pa 7.256 zaposlenih), kar pomeni, da je povprečna bruto plača na zaposlenega znašala približno 1858 EUR na mesec (v izračunu je upoštevano povprečno

število zaposlenih v letu 2007, ki znaša 7758). V letu 2007 so se celotni odhodki povečali za 35%.

Dobiček iz rednega poslovanja NLB se je v letu 2007 (v primerjavi z letom 2006) povečal za 19%, čisti dobiček poslovnega leta pa se je povečal za 17%.

5.3 Izkaz denarnih tokov

»Izkaz denarnih tokov je temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja« (Turk et. al., 2004, str. 467).

Banka izdela izkaz denarnih tokov po neposredni ali po posredni metodi. Izkaz denarnih tokov po neposredni metodi izdela tako, da ustrezne postavke iz izkaza poslovnega izida dopolni s prejemki in izdatki, po posredni metodi pa poslovni izid pred obdavčitvijo prilagodi za učinke, ki se nanašajo na denarne tokove pri poslovanju. Banka za potrebe medletnega poročanja uporabi ustrezno obdobje iz preteklega leta (Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007).

Tako kot na primer proizvodna podjetja za surovino uporabljajo material, tako banka kot svojo surovino uporablja denar. Pri bankah je denarni tok velikokrat negativen, saj se aktiva povečuje hitreje kot pasiva.

V izkazu denarnih tokov banke so prikazani prilivi in odlivi denarja in denarnih ekvivalentov. Denarni ekvivalenti so definirani kot kratkoročne, visoko likvidne naložbe, ki so hitro unovčljive v denar in imajo nizko raven tveganja spremembe vrednosti. Tipični primeri denarja in denarnih ekvivalentov pri bankah so:

- bankovci in kovanci;
- zneski v fazi zbiranja;
- zneski pri centralni banki in ostalih bankah.

Ostala kratkoročna sredstva so lahko vključena, če so visoko likvidna ter hitro unovčljiva v denar in imajo nizko raven tveganja (Applying IFRS Solutions, 2006).

Bančna posojila in predujme lahko klasificiramo kot poslovno dejavnost, prav tako tudi prejete dividende. Ponavadi med poslovne dejavnosti štejemo tudi kratkoročno financiranje v obliki zneskov, ki si jih banke sposojajo od drugih bank. Med poslovne aktivnosti pa spadajo tudi plačane obresti, ne glede na to, da nastajajo na strani financiranja.

Naložbena dejavnost vključuje denarna plačila pridobljeni lastnini, opremi in ostalim

dolgoročnim sredstvom. Naložbena dejavnost prav tako vključuje denarna plačila in denarne prejemke, povezane s pridobitvijo in prodajo dolgov, obresti od kapitala ostalih entitet in obresti pri združenih podjetjih (razen tistih obresti, ki so povezane s trgovalno aktivnostjo ali z denarjem in denarnimi ekvivalenti).

Denarni tokovi pri financiranju vključujejo denarne tokove povezane s pridobitvijo, servisiranjem in odkupom finančnih virov. Finančni viri, ki so za banko ponavadi dolgoročni, lahko vključujejo posojila, obveznice in delež v kapitalu. Plačane dividende so lahko klasificirane posebej in so ponavadi vključene k denarnemu toku iz financiranja (PriceWaterhouseCoopers, Cash flow statement for banks, 2008).

Tabela 6: Konsolidiran izkaz denarnih tokov NLB

v tisoč evrih	2007	2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006
DENARNI TOKOVI PRI POSLOVANJU			
Prejete obresti	903.750	675.987	34%
Plačane obresti	-485.181	-307.271	58%
Prejete dividende	9.334	4.824	93%
Prejete provizije	202.837	176.064	15%
Plačane provizije	-38.199	-33.159	15%
Realizirani dobički iz finančnih sredstev in obveznosti, ki niso merjeni po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida	5.798	13.031	-56%
Realizirane izgube iz finančnih sredstev in obveznosti, ki niso merjene po pošteni vrednosti, skozi izkaz poslovnega izida	-130	-7	1757%
Čisti dobički iz trgovanja	43.889	22.942	91%
Plačila zaposlencem in dobaviteljem	-353.861	-303.830	16%
Drugi prejemki	42.141	30.515	38%
Drugi izdatki	-17.825	-2.447	628%
Plačani davek iz dohodka pravnih oseb	-71.081	-25.825	175%
Denarni tokovi pri poslovanju pred spremembami poslovnih sredstev in obveznosti	241.472	250.824	-4%
(Povečanja) poslovnih sredstev	-3.818.019	-2.198.151	74%
Čisto (povečanje) sredstev pri centralnih bankah	-105.118	-59.171	78%
Čisto (povečanje)/zmanjšanje finančnih sredstev, namenjenih trgovanju	-90.404	104.445	-187%
Čisto (povečanje) finančnih sredstev, pripoznanih po pošteni vrednosti skozi izkaz poslovnega izida	-170	-8	2025%
Čisto (povečanje) finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo	-510.296	-515.570	-1%
Čisto (povečanje) kreditov	-3.129.040	-1.672.698	87%
Čisto (povečanje)/zmanjšanje nekratkoročnih sredstev v posesti za prodajo	-1.275	132	-1066%
Čisto zmanjšanje/(povečanje) drugih sredstev	18.284	-55.281	-133%

Se nadaljuje.

Nadaljevanje.

v tisoč evrih	2007	2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006
Povečanja poslovnih obveznosti	3.285.410	1.650.356	99%
Čisto (zmanjšanje) finančnih obveznosti do centralnih bank	-170	-44	286%
Čisto povečanje vlog in najetih kreditov, merjenih po odplačni vrednosti	3.284.384	1.602.636	105%
Čisto povečanje izdanih dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po odplačni vrednosti	5.934	14.710	-60%
Čisto (zmanjšanje)/povečanje drugih obveznosti	-4.738	33.054	-114%
Neto denarni tokovi pri poslovanju	-291.137	-296.971	-2%

DENARNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU			
Prejemki pri naložbenju	65.512	14.642	347%
Prejemki pri prodaji opredmetenih osnovnih sredstev in naložbenih nepremičnin	53.976	9.678	458%
Prejemki pri prodaji neopredmetenih sredstev	269	135	99%
Prejemki pri prodaji naložb v kapital pridruženih in skupaj obvladovanih družb		75	
Prejemki iz nekratkoročnih sredstev ali obveznosti v posesti za prodajo	1.267	2.034	-38%
Prejemki pri prodaji finančnih sredstev v posesti do zapadlosti	10.000	2.630	280%
Drugi prejemki iz naložbenja		90	-100%
Izdatki pri naložbenju	-374.820	-103.144	263%
Izdatki pri nakupu opredmetenih osnovnih sredstev in naložbenih nepremičnin	-84.657	-41.020	106%
Izdatki pri nakupu neopredmetenih sredstev	-22.406	-19.578	14%
Izdatki pri nakupu naložb v kapital odvisnih družb	-118.023	-20.136	486%
Izdatki pri nakupu naložb v kapital pridruženih in skupaj obvladovanih družb	-2.056	-21.701	-91%
Izdatki za nekratkoročna sredstva ali obveznosti v posesti za prodajo		-709	-100%
Izdatki za nakup finančnih sredstev v posesti do zapadlosti	-147.678		
Neto denarni tokovi pri naložbenju	-309.308	-88.502	249%

DENARNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU			
Prejemki pri financiranju	426.045	206.550	106%
Prejemki od izdanih podrejenih obveznosti	326.045	206.550	58%
Prejemki od izdaje delnic	100.000		
Izdatki pri financiranju	-130.658	-27.695	372%
Plačane dividende	-40.642	-27.695	47%
Odplačila podrejenih obveznosti	-90.000		
Druga izplačila, povezana s financiranjem	-16		
Neto denarni tokovi pri financiranju	295.387	178.855	65%

Se nadaljuje.

Nadaljevanje.

v tisoč evrih	2007	2006	Sprememba v primerjavi z letom 2006
Učinki spremembe deviznih tečajev na denarna sredstva in njihove ustreznike	-10.367	-7.359	41%
Čisto (zmanjšanje) denarnih sredstev in denarnih ustreznikov	-305.058	-206.618	48%
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na začetku obdobja	1.702.645	1.916.622	-11%
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na koncu obdobja	1.387.220	1.702.645	-19%

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

V izkazu denarnih tokov banke NLB je opaziti negativni neto denarni tok pri poslovanju, vendar to izhaja iz dejstva, da je skoraj vsa bančna aktiva in pasiva bančna surovina. Vedno kadar raste poslovna bančna aktiva bolj kot pasiva, bo denarni tok iz poslovanja negativen. Je pa opaziti padec denarnega toka pred spremembami poslovnih sredstev in obveznosti, navkljub povečanju dobička. To kaže, da dobiček in kratkoročni denarni tok nista vedno enaka. Tudi neto denarni tok pri naložbenju je negativen in kaže na rast investiranja. Le-ta znaša -309.308 tisoč EUR. Vse to financira presežek denarnega toka pri financiranju, in sicer s podrejenimi obveznicami ter dokapitalizacijo.

5.4 Izkaz gibanja kapitala

»Izkaz gibanja kapitala je temeljni računovodski izkaz, v katerem so prikazane spremembe sestavin kapitala za poslovno leto ali medletna obdobja, za katere se sestavlja« (Turk et. al., 2004, str. 473). Izkaz gibanja kapitala je sestavljen tako, da vsebuje različne sestavine kapitala predhodnega poslovnega leta, zneske sprememb posameznih sestavin kapitala v obdobju, vključuje tudi uporabo čistega dobička in pokrivanje izgube ter stanje posameznih sestavin kapitala na koncu obračunskega obdobja. V primeru medletnega poročanja banka za zneske iz prejšnjih obdobj uporablja primerljivo obdobje iz preteklega poslovnega leta (Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic, 2007).

Tabela 7: Konsolidirani izkaz gibanja kapitala NLB za leto 2007

v tisoč evrih	Vpisani kapital	Kapitalske rezerve	Presežek v prevrednotenja	Rezerve iz dobička	Zadržani dobiček	Čisti dobiček poslovnega leta	Kapital manjšinskih delničarjev	Skupni kapital
Stanje 1. januarja 2007	64.113	105.971	7.039	356.262	233.086	80.752	114.847	962.070
Čisti dobički iz prevrednotenja finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo	-	-	5.736	-	-	-	-1.735	4.001
Čisti dobički iz varovanja denarnih tokov	-	-	545	-	-	-	-	545
Čisti dobički iz prevedbenih valutnih razlik iz uskupinjevanja	-	-	222	-	-	-	-	222
Skupaj čisti dobički po obdavčitvi pripoznani neposredno v kapitalu - presežku iz prevrednotenja	-	-	6.503	-	-	-	-1.735	4.768
Čisti dobiček poslovnega leta	-	-	-	-	-	131.340	8.447	139.787
Skupaj čisti dobiček poslovnega leta pripoznan v kapitalu	-	-	6.503	-	-	131.340	6.712	144.555
Vpis novega kapitala	2.718	97.265	-	-	-	-	-	99.983
Izplačilo (obračun) dividend	-	-	-	59.425	-	-31.430	-9.212	18.783
95 Razporeditev čistega dobička v rezerve iz dobička	-	-	-	147.568	-	-59.425	-	88.143
Drugo *	-	-	-	-	-100.762	-58.977	-30.382	-190.121
Stanje 31. decembra 2007	66.831	203.236	13.542	563.255	132.324	62.260	81.965	1.123.413

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

* V okviru postavke Drugo so prikazani prenos zadržanega dobička v višini 151.579 tisoč evrov v rezerve v skladu z odločitvijo skupščine, transakcije z manjšinskimi lastniki v višini 30.382 tisoč evrov, znižanje davčne obveznosti, tečajne razlike in druge spremembe.

Najpomembnejši dogodek v letu 2007 na področju kapitala je bila vsekakor dokapitalizacija. Osnovni kapital se je z izdajo novih delnic povečal za 2.718 tisoč EUR. Izdanih je bilo 325.733 novih delnic, kar je osnovni kapital povečalo za 4,24%. Na dan 31. 12. 2007 je bilo v delniško knjigo vpisanih 859 delničarjev. Njihovo število se je v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 zmanjšalo za 28. V letu 2007 je bila obračunana dividenda za leto 2006 in je znašala 4,11 EUR na delnico, kar v skupni vrednosti predstavlja 31.574 tisoč EUR (Letno poročilo NLB, 2007).

Med lastniki NLB je bila tudi Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD), ki pa je svoj 4,5% delež v začetku julija 2008 prodala skupini Poteza (Weiss & Sovdat, 2008).

5.5 Prikaz tveganj banke po MSRP 7

5.5.1 Kreditno tveganje

MSRP 7 zahteva, da podjetje razkrije informacijo, ki najbolj natančno odraža največjo izpostavljenost kreditnemu tveganju na datum poročanja. Zavarovanja premoženja so pri tem izključena. Standard zahteva razkritje informacij o kreditni kvaliteti finančnih instrumentov, ki niso prekoračila zapadlosti v plačilo in niso bila oslABLJENA, in tudi knjigovodsko vrednost finančnih sredstev, ki bi sicer že zapadla v plačilo ali bi bila oslABLJENA, pa je bil dosežen nov dogovor o pogojih plačila. Standard ločeno obravnava finančna sredstva, ki so prekoračila zapadlost v plačilo ali so bila oslABLJENA. Podjetje mora razkriti analizo starosti sredstev, ki so prekoračila zapadlost v plačilo, pa niso bila oslABLJENA ali so bila oslABLJENA na datum poročanja.

Tabela 8: Maksimalna izpostavljenost kreditnemu tveganju brez upoštevanja zavarovanj

V tisoč evrih	31.12.2007	31.12.2006
	Maksimalna izpostavljenost brez zavarovanja	Maksimalna izpostavljenost brez zavarovanja
Denar v blagajni in stanje na računih pri centralnih bankah	866.463	805.971
Kreditni državi	142.846	114.245
Kreditni bankam	1.325.454	1.022.793
Kreditni fizičnim osebam	2.418.679	1.918.450
Kreditni drugim strankam	9.381.796	6.663.930
Finančna sredstva, namenjena trgovanju	499.228	334.985
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	2.200.306	2.613.401
Druga sredstva	88.949	99.531
Zunajbilančne postavke	3.038.119	2.365.383

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

V praksi je maksimalna izpostavljenost kreditnemu tveganju tista, ki predstavlja najslabši možni izid, se pravi najvišjo možno izgubo brez upoštevanja zavarovanj. Zneski v zgornji tabeli so enaki bilančnim postavkam v višini njihove neto knjigovodske vrednosti, zunajbilančne postavke pa so predstavljene po višini njihove nominalne vrednosti.

Tabela 9: Krediti in terjatve, ki niso niti v zamudi niti oslavljeni

v tisoč evrih	31.12.2007				
	Kreditni državi	Kreditni bankam	Kreditni fizičnim osebam	Kreditni drugim strankam	Druga sredstva
Prvovrstna bonitetna ocena (A)	117.199	1.041.370	577.827	2.274.156	54.388
Standardna bonitetna ocena (B)		116.122	10.579	519.981	2.744
Podstandardna bonitetna ocena (C)		40.109	10.246	134.653	13
Bonitetna ocena neplačnikov (D+E)			1.032	63.057	9
SKUPAJ	117.199	1.197.601	599.684	2.991.847	57.154

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

Tabela 10: Krediti in terjatve, ki so v zamudi, vendar niso oslavljeni

v tisoč evrih	31.12.2007				
	Kreditni državi	Kreditni bankam	Kreditni fizičnim osebam	Kreditni drugim strankam	Druga sredstva
Do 30 dni	5.242	4.236	59.232	120.060	290
Do 90 dni		57	35.400	94.261	733
Nad 90 dni		2.388	5.590	50.070	1.338
SKUPAJ	5.242	6.681	100.222	264.391	2.361

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

NLB po interni metodologiji kvartalno izračuna oslabitev, pregleda in po potrebi oslabi vse materialno pomembne komitente. Mednje sodi skoraj 90% gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov ter vse banke. 28% vseh posojil ni ne v zamudi in ne oslavljenih, pri 0,1% posojil pa zamude sicer obstajajo, vendar oslabitve v letu 2007 niso bile oblikovane.

5.5.2 Likvidnostno tveganje

V povezavi z likvidnostnim tveganjem podjetje razkrije analizo zapadlosti v plačilo za finančne obveznosti skupaj s prikazom preostalih pogodbenih rokov zapadlosti v plačilo. Standard zahteva tudi opis obvladovanja likvidnostnega tveganja.

Tabela 11: Struktura likvidnosti

v tisoč evrih	31.12.2007					
	Do 1 meseca	Od 1 do 3 mesecev	Od 3 mesecev do 1 leta	Od 1 do 5 let	Nad 5 let	Skupaj
FINANČNE OBVEZNOSTI						
Finančne obveznosti do centralne banke	110					110
Depoziti bank	220.067	237.065	223.907	46	76	681.161
Kreditni bank	74.074	1.513.384	870.985	1.260.201	339.074	4.057.718
Depoziti strank, ki niso banke	4.366.309	1.003.647	767.929	189.611	21.774	6.349.270
Kreditni strank, ki niso banke	10	150	3.240	1.709	4	5.113
Izdani vrednostni papirji	7.791	2.305	47.403	313.408	136.992	507.899
Podrejene obveznosti	1.963	5.959	53.192	397.277	701.768	1.160.159
Finančne obveznosti, vezane na finančna sredstva, ki ne izpolnjujejo pogojev za odpravo pripoznanja	171.573					171.573
Druge obveznosti	67.689	1.139	14.030	76		82.934
SKUPAJ FINANČNE OBVEZNOSTI	4.909.586	2.763.649	1.980.686	2.162.328	1.199.688	13.015.937
SKUPAJ FINANČNA SREDSTVA	2.181.580	1.361.726	3.200.480	4.634.688	2.652.972	14.031.446

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

Upravljanje z likvidnostnim tveganjem v NLB vključuje naslednje aktivnosti (Letno poročilo NLB, 2007):

- dnevno financiranje ter redno spremljanje bodočih denarnih tokov za zagotavljanje zmožnosti poravnavanja obveznosti. To vključuje nadomeščanje virov, ko le-ti zapadejo oz. jih banka posodi svojim strankam, kar je banki omogočeno z aktivno prisotnostjo na mednarodnih denarnih trgih;
- zagotavljanje portfelja visoko likvidnih vrednostnih papirjev, ki bi jih v primeru nepričakovanega pomanjkanja denarnih sredstev banka lahko prodala;
- spremljanje kazalcev likvidnosti in njihovo primerjavo z regulatornimi in interno določenimi kriteriji ter
- spremljanje zapadlosti obveznosti banke.

5.5.3 Tržna tveganja

Na področju razkritij tržnih tveganj mora podjetje razkriti analizo občutljivosti za vsako vrsto tržnega tveganja (valutno tveganje, tveganje spremembe obrestne mere, tveganje spremembe drugih cen), ki mu je podjetje izpostavljeno na dan poročanja. Zraven mora

vključiti tudi prikaz vpliva posamezne spremenljivke tveganja na poslovni izid in lastniški kapital. Podjetje mora razkriti tudi metode in predpostavke, ki jih je uporabilo pri pripravi analize občutljivosti ter morebitne spremembe metod in predpostavk iz predhodnega obdobja in razloge za te spremembe.

Tabela 12: Tržna tveganja

VAR v tisoč evrih	31.12.2007		
	Povprečna vrednost	Visoka vrednost	Nizka vrednost
Valutno tveganje (trgovalna knjiga in bančna knjiga)	75,73	207,08	19,5
Obrestno tveganje v trgovalni knjigi	960,74	1.650,94	161,6
Tveganje spremembe cen vrednostnih papirjev (delniški portfelj) v trgovalni knjigi	3.669,77	5.197,67	2.886,84

Vir: Letno poročilo NLB, 2007.

V zgornji tabeli je zato prikazana izpostavljenost tržnim tveganjem po VAR metodi (angl. *Value at Risk*). VAR izraža tržno tveganje premoženja z denarno vrednostjo, ki jo lahko to premoženje izgubi v izbranem času, pri izbrani stopnji zaupanja, na podlagi preteklih sprememb njegovih tržnih cen vrednostnih papirjev, obrestnih mer, deviznih tečajev itd. Za valutno tveganje NLB uporablja interni model VAR, ki je prilagojen baselskim standardom (99% interval zaupanja, opazovano obdobje 300 delovnih dni, 10-dnevno obdobje držanja pozicije). Na področju ostalih tržnih tveganj pa uporablja interni model VAR, ki temelji na variančno-kovariančni metodi in je prav tako prilagojen zahtevam baselskih standardov (Letno poročilo NLB 2007, str. 98).

NLB je bila v letu 2007 izpostavljena nizkemu valutnemu tveganju, kar predstavlja znesek 75,7 tisoč evrov. Najvišja izpostavljenost je bila 30. maja 2007, ko je VAR znašal 207 tisoč evrov. Razlog za tako vrednost je bil izredni dogodek (dolga pozicija v USD). Obrestno tveganje se je v letu 2007 gibalo med 161,6 tisoč evri in 1.650,9 tisoč evri. Večji del je izhajal iz portfelja dolžniških vrednostnih papirjev. V začetku avgusta je s krizo na finančnih trgih prišlo do znižanja izpostavljenosti obrestnim tveganjem preko sklepanja poslov varovanja. Tveganje spremembe cen vrednostnih papirjev se je v letu 2007 gibalo med 2.886,8 tisoč evri in 5.197,6 tisoč evri. Najvišje vrednosti VAR so bile dosežene v februarju (največja volatinitet na domačih in svetovnih delniških trgih). Tekom leta 2007 še posebej pa v zadnjem kvartalu se je vrednost VAR zmanjševala predvsem na račun zniževanja velikosti obstoječih portfeljev (Letno poročilo NLB 2007, str. 93-98).

Sklep

Banke in njihovo poslovanje so specifične z več vidikov. Posebnost banke v primerjavi s proizvodjalnim ali storitvenim podjetjem se pokaže že v njenem premoženju, ki je v veliki

meri finančno. Zaradi ohranjanja zaupanja v banko je njeno poslovanje zelo strogo regulirano in nadzirano. Banka se mora pri svojem poslovanju držati tako nacionalnih kot tudi mednarodnih pravil, ki so za banko zelo stroga.

Posebnosti bančnega poslovanja se pokažejo že v opredelitvi kapitala banke. Banka mora s svojim kapitalom absorbirati vse nepričakovane izgube, to pa lahko doseže samo z vzdrževanjem ustrezne ravni kapitala. V nasprotnem primeru lahko pomanjkanje kapitala pripelje do izgube, kar ogrozi stabilnost in zaupanje v banko. Na področju kapitala bankam daje smernice baselski kapitalski sporazum. Ta sporazum bankam v svojem prvem stebru nalaga izračunavanje regulatornega kapitala za tveganja, ki so za banko najbolj pomembna. Sporazum za izračun ponuja več možnosti, nadzorniki pa se sami odločijo za najbolj primerno. Banka svoj regulatorni kapital izračunava sama, pred samim izračunom pa mora zelo natančno proučiti ekonomsko vsebino in namen posedovanja finančnih instrumentov, saj le-ti pomembno vplivajo na regulatorni kapital. Razporeditev finančnih instrumentov pa ni edina, ki vpliva na izračun in višino regulatornega kapitala. Pomemben dejavnik so še MSRP-ji, ki pri merjenju dobičkov in finančnih naložb v ospredje postavljajo lastnika in ne upnika, pomembno vlogo pa imajo tudi previdnostni filtri.

V bilanci banke najdemo večinoma finančne instrumente, ki jih lahko banke merijo po odplačni ali po pošteni vrednosti. Banka se za to, kako bo finančne instrumente merila, lahko odloči na podlagi odločitvenega drevesa, ki jo po korakih vodi do načina merjenja posameznega finančnega instrumenta. Pomemben vpliv na vrednotenje finančnih instrumentov je imel razvoj finančnih trgov, ki je pripeljal do razvoja koncepta poštene vrednosti. V javnosti je ta koncept doživel precej burne odzive, zato so ga banke uvajale postopoma. Poštena vrednost ima svoje prednosti in slabosti, zato se v praksi pojavljajo mnenja, ki so pošteni vrednosti naklonjena, obstaja pa tudi veliko njenih nasprotnikov, ki se sklicujejo predvsem na volatilitnost finančnih instrumentov, ki jo omenjeni koncept vrednotenja prinaša.

Strog nadzor bančnega poslovanja se kaže tudi v njihovem poročanju. Banke morajo upoštevati računovodske standarde, zakonodajo in tudi kodeks upravljanja. Banke morajo pošiljati mesečna poročila o knjigovodskih postavkah Banki Slovenije, ki podatke objavlja v svojem mesečnem Biltenu. Tako kot ostala podjetja pa mora pripraviti letno poročilo, ki je v grobem podobno letnim poročilom ostalih podjetij. Pomembna postavka v letnem poročilu so razkritja tveganj. Tveganja vplivajo na spremembo vrednosti finančnih sredstev in obveznosti, zato jim mora banka posvečati veliko pozornosti.

Analiza računovodskih izkazov banke NLB je pokazala, da se je njeno poslovanje v primerjavi z letom 2006 izboljšalo, saj je dobiček pred davki znašal 183,0 mio EUR, kar je za 19% več kot v letu 2006, izboljšali pa so se tudi ostali kazalniki poslovanja. Uspešnost poslovanja NLB se je pokazala tudi v rasti bilančne vsote, ki se je povečala za 27%.

Literatura in viri

1. *Applying IFRS Solutions, Solution 34A.2 [PriceWaterhouseCoopers]*. Najdeno 5. maja 2008 na spletnem naslovu http://www.pwc.com/gx/eng/about/svcs/corporatereporting/05Solution34A_2.pdf.
2. *Banke in hranilnice [Združenje bank Slovenije]*. Najdeno 5. avgusta 2008 na spletnem naslovu <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=366>.
3. *Cash flow statement for banks [PriceWaterhouseCoopers]*. Najdeno 16. 4. 2008 na spletnem naslovu: <http://www.pwc.com/Extweb/service.nsf/docid/970F4125CB3C1CE58025713A0042D567>.
4. Chasan, E. (2008, 26. februar). Is fair value accounting really fair? *Reuters*. Najdeno 10. 7. 2008 na spletnem naslovu <http://www.reuters.com/article/reutersEdge/idUSN1546484120080226>
5. Duncombe, R. (2005). *Financial Instruments Reporting and Accounting. A user's guide through the official text of IAS 32, IAS 39 and IFRS 7*. London: International Accounting Standards Committee Foundation.
6. Interni viri Hypo Alpe Adria Bank. (2008). *Informativni plan odplačila kredita*. Ljubljana: Hypo Alpe Adria Bank.
7. Jacques, R. (2004). The Secret Past of Fair Value: Lessons from History Applied to the French Case. *Accounting in Europe, Abington, Routledge*, 1 (1), 95-107.
8. Jašovič, N. (2007). Upravljanje tveganj po priporočilih sporazuma Basel II oz. po zahtevah evropske direktive o kapitalski ustreznosti. *infoSRC*. Najdeno 15. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.src.si/library_si/pdf/infosrc/2007-50/Upravljanje%20tveganj.pdf.
9. Jurjevič V. (2005), *Računovodenje finančnih inštrumentov v slovenskih bankah, zaključno delo za strokovni naziv preizkušeni računovodja*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
10. *Kodeks upravljanja javnih delniških družb*. (2007). Ljubljana: Ljubljanska borza, d.d.
11. Koselj, K. (2007, 13. november). Regulativa najverjetneje že skoraj zamujenih priložnosti. *Finance Oglasna priloga ITK*. Najdeno 2. marca 2008 na spletnem naslovu <http://beta.finance-on.net/files/2007-11-12/IKTinformatior.pdf>.
12. Kosič, I. (2006): *MRS 39 – Finančni inštrumenti. Seminar*. Ljubljana: Nova ljubljanska banka d.d.
13. Košak, J. (2008, april). Konsolidirana bilanca monetarnih finančnih institucij. *Bilten Banke Slovenije*, str. 3-II do 5-II.

14. Kovač, M. (2006, 24. januar). Regulatorni nadzor v Baslu II. *Banka Slovenije*. Najdeno 26.3.2008 na spletnem naslovu:
<http://www.bsi.si/library/includes/datoteka.asp?DatotekaId=510>
15. *Letno poročilo NLB 2007* (2008). Ljubljana: Nova ljubljanska banka d.d.
16. *Mednarodni računovodski standardi*. (2001). London: International Accounting Standards Board.
17. Mednarodni standardi računovodskega poročanja. (2006). *Uredba komisije (ES)*. (Št. 108/2006, 11. januar 2006).
18. *The New Basel Capital Accord: Section - Operational Risk, Basel Committee on Banking Supervision*. (2003). Basel: Bank for International Settlements.
19. Otoničar, H. (2007). *Problematika vpeljave mednarodnih standardov računovodskega poročanja v konsolidirane računovodske izkaze, magistrsko delo*: Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
20. Pravo družb — Letni računovodski izkazi posameznih vrst družb (2003). *Uradni list C 095*. (Št. 2003/51/ES, 28. april 2007).
21. *Raiffeisen International Company Info [Raiffeisen]*. Najdeno 5. avgusta 2008 na spletnem naslovu http://ri.co.at/eBusiness/rzb_template1/184404838712238398-184404838712238399_186035374803330367-186035374803330367-NA-3-EN.html.
22. Saunders, A. & Cornet Millon, M. (2006). *Financial Institutions Management, A Risk Management Approach*, (5th edition). New York: McGraw-Hill International Edition.
23. Sklep o določitvi začetka uporabe mednarodnih standardov računovodskega poročanja za banke in hranilnice. (2005). *Uradni list RS* (št. 15/2005, 17. februar 2005).
24. Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic (2006). *Uradni list RS* (št. 135/2006, 21. december 2006).
25. Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (2007). *Uradni list RS*, (št. 28/2007, 29. marec 2007).
26. Slak, L. (2005). *Obvladovanje tveganj v bančnem poslovanju po novem kapitalskem sporazumu Basel II, magistrsko delo*. Ljubljana: Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije.
27. Slapničar, S., Krumberger, M. & Romič, V. (2006). *Konvergenca nacionalnih praks pri nadzoru bančnega poslovanja EU*. Ljubljana: Banka Slovenije.
28. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec-Novak, M., & Koželj, S. (2004). *Finančno računovodstvo, splošni del*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
29. *UniCredit at a glance [UniCredit]*. Najdeno 5. avgusta 2008 na spletnem naslovu http://www.unicreditgroup.eu/DOC/jsp/navigation/gruppo_content.jsp?parCurrentId=0b00303980002313&parCurrentPage=unicredit_in_breve.html&parLocale=en

30. Weiss, M. & Sovdat, P. (2008, 3. julij). Poteza je prepričala EBRD. *Finance*.
Najdeno 1. 8. 2008 na spletnem naslovu
http://www.finance.si/217450/Poteza_je_prepri%8ala_EBRD
31. Zakon o bančništvu. (2006). *Uradni list RS*. (št. 131/2006, 14. december 2006).